

Nordens första populärvetenskapliga tidning för elitidrott!

IDROTT & KUNSKAP

NR 3 2026 PRIS: 85 SEK

NU KÖÖÖR VI!

***Akademierna bakom Sveriges
exportframgångar av
fotbollsspelare***

***Svenska elitidrottssystemet
sågas i ny rapport***

Fusk i form av doping är det få människor som försvarar. Men ibland händer det faktiskt att idrottsutövare får i sig otillåtna substanser av misstag. Vad händer då? Idrottsjuristen Jessica Wissman var en av föreläsarna på ett seminarium arrangerat av Antidoping Sverige.

ADRESS:

Idrott & Kunskap
c/o Carlsson/Thunberg
Fregattvägen 15, 181 37 Lidingö
idrottkunskap.se

CHEFREDAKTÖR:

Christian Carlsson
070-422 25 50
christian.carlsson@idrottkunskap.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Christian Carlsson

ART DIRECTOR:

Lars Eriksson, Larsart
lars.eriksson@idrottkunskap.se
Maria Thunberg
prenumeration@idrottkunskap.se

MEDARBETARE:

Åke Andrén-Sandberg, skribent
Johan Plate, spanare

PRENUMERATIONSÄRENDEN:

prenumeration@idrottkunskap.se

ADMINISTRATION:

Maria Thunberg
prenumeration@idrottkunskap.se

ANNONSINFORMATION:

070-422 25 50
christian.carlsson@idrottkunskap.se

DIGITAL PRODUKTION:

Pipeline Nordic AB

FOTO OM EJ ANNAT ANGES:

Bildbyrå, Hässleholm.

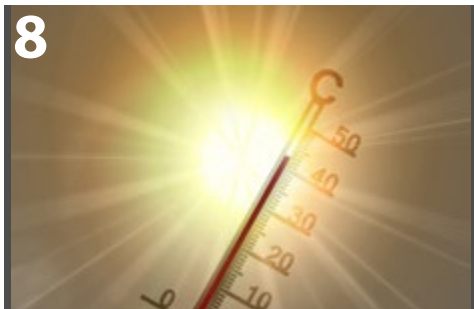

Nästa nummer kommer i mitten av september.

66

8

42

NYHETER

8

Att spela fotboll i riktigt höga temperaturer kan både påverka prestationen på planen och spelarnas hälsa. Forskare varnar nu för så kallad värmestress inför den stundande VM-turneringen. Sverige – vi drog nitlotten när det gäller spelorter.

FOTBOLLS-EKONOMI

12

Sverige var länge sämst i Skandinavien när det gällde export av fotbollsspelare till de internationella fotbollsligorna. Så är det inte längre. Föreningen Svensk Elitfotboll (SEF) drog för några år sedan igång "Projekt 500" där målet var att landets elitklubbar tillsammans skulle nå milstolpen 500 miljoner kronor. I dag pekar den siffran upp mot 1,5 miljarder kronor.

TALANG-UTVECKLING

24

Om försäljnings-siffror för unga fotbollsspelare utgör kvittot för kvaliteten i talangutvecklingen så har Hammarbys akademi varit bäst i klassen på senare år. I&K begav sig till Årsta IP för att förstå mer om vad som ligger bakom succén.

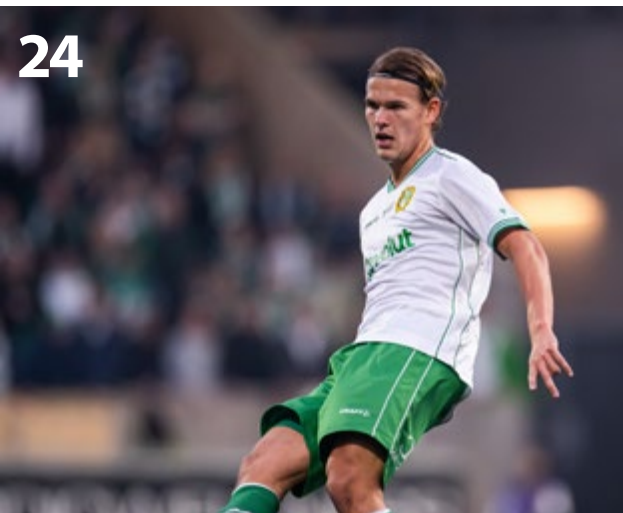
38

48

24

EKONOMI

38

Att idrotten på många sätt blivit en klassfråga ÄR ett reellt problem som behöver diskuteras mycket. Men att utse landets fotbollsakademier som boven för den utvecklingen är ologiskt, menar I&K:s chefredaktör som har läst regeringsrapporten "Den allvarsamma leken".

ELITIDROTT

42

Visst ska vi nu glädjas åt att Sverige äntligen kvalificerat sig för ett fotbolls-VM på herrsidan. Men, visar en ny dansk forskningsrapport, faktum är att vi på många områden är sämst i Skandinavien när det gäller system för elitidrott.

IDROTTS-JURIDIK

48

Med dagens analysmetoder är det möjligt att detektera försvinnande små rester av otillåtna substanser. Vi har alla hört toppidrottare bedyra sin oskuld i olika mer eller mindre osannolika berättelser. Men ibland visar sig faktiskt utsagorna vara sanna. Misstagsdoping kan vara en djungel av subtila medicinska och juridiska frågor.

ANTI-DOPING

66

Inte ett enda dopingfall under OS i Milano/Cortina. Det blev resultatet då Antidopingmyndigheten ITA nyligen presenterade utfallet av samtliga prover som analyserats av det ackrediterade laboratoriet i Rom.

**Program och
kurser, på grund
och avancerad nivå,
fortfarande öppna
för sen anmälan!**

**Ta chansen
att levla upp
på GIH!**

Gymnastik- och idrottshögskolan
vid Stockholms Stadion

Hitta utbildningen
för dig på gih.se

gih.se

Min polare VM-bojkottar

Det närmar sig avspark. Snart sätter domaren pipan till munnen och blåser i gång världens största idrottseven. Miljardtals människor på vårt lilla klot i världsrymden kommer de närmaste veckorna följa fotbollens irrfärder över gröna gräsmattor. Självt satt jag tillsammans med en kompis och fikade på förmiddagen i solskenet på Odengatan i Stockholm. Medan vi svalkade oss med varsin lemonad så sa han plötsligt att han inte skulle se några matcher i fotbolls-VM. Inget anmärkningsvärt i sig, trots allt finns det massor av människor som inte bryr sig ett skvatt om fotboll eller idrott överhuvudtaget. Han hör emellertid inte till den kategorin, långt ifrån. Nej, skälet till hans lilla privata bojkott handlar om att han ogillar nationalism. Klubb fotboll – ja tack. Landslagsfotboll – nej tack.

Vårt snack fick mig att fundera vidare över vad jag egentligen själv tycker om nationalism, i stort men även i idrottstappning. Landade i att jag nog är lite kluven. Den typ av nationalism som svept över världen det senaste decenniet – med obehagliga inslag av rasism – den avskyr jag med varje fiber i min kropp. Men en inkluderande nationalism som bygger på kärleken till den plats här på jorden där man vuxit upp – den kan vara något väldigt fint.

I dag lever vi i en tid där stora länder hotar och våldför sig på mindre nationer. Tvingar dem till underkastelse med

militära medel. Då är naturligtvis landslagsidrotten ett betydligt rimligare alternativ till denna geopolitiska hybris. Att nationer gör upp med en boll, på en tartanbana eller med puck och klubb i stället. I hockey kan ett litet land som Finland dessutom knäppa en supermakt som USA på näsan varefter folket festar natten lång på Salutorget och Esplanad i Helsingfors. Ungefär som vi själva gjorde i Rålambshovsparken för exakt 22 år sedan.

Nationalstater är ett sent påfund i mänsklighetens historia. Genombrottet kom först en bra bit in på 1800-talet. Skulle världen ha varit en bättre plats utan dem? En kontrafaktisk frågeställning som vi aldrig kommer att få ett svar på. Nu är vi hursomhelst organiserade i nationalstater, på gott och ont. Och i väntan på något bättre alternativ kan vi väl fortsätta att mäta våra krafter med landslagströjor på kropparna i stället för armeanor.

Vad kan vi då förvänta oss av detta 48-nationersslag? Vi kan nog räkna med en icke oansenlig dos mexikansk, kanadensisk men framför allt amerikansk nationalism. Att det därutöver kommer bli cirkus Trump slog jag fast redan för drygt ett år sedan i denna spalt. Inte mycket som hänt sedan dess har givit mig anledning att ändra på det tipset.

I det här numret kan ni läsa lite reflektioner kring en dansk nyutkommen forskningsrapport "Skandinavisk elitidrott". I den menar forskarna att

svensken är mindre nationalistisk än sina bröder och systrar i grannländerna – och även att vi generellt bryr oss mindre om elitidrott.

Jag tror att dom har rätt i det första påståendet. Nationalismen, i synnerhet i Norge, verkar vara betydligt starkare än hos oss. Att de, till skillnad från oss, blev ockuperade under andra världskriget brukar anges som en orsak till det. Men att vi svenskar skulle bry oss mindre om elitidrott än dem, det vete sjutton. Jag tänker på alla "Gula väggar" som tagit över arenor i Europa i tidigare mästerskap. På medaljfesterna i Rålambshovsparken och på Sergels Torg. På Trulsfebern under OS.

Nej, svenska folket älskar sina landslag. Våra politikers inställning till elitidrott däremot, det är en annan femma. ■

Christian Carlsson 070-422 25 50
christian.carlsson@idrottchokunskap.se

Jakten på det perfekta träningsprogrammet.

Om målet är att springa ett maratonlopp så fort som möjligt – hur ska då träningsupplägget se ut? Frågan ställs av forskaren Alexandra Dejong Lemple och medarbetare i tidskriften Sports Medicine. I studien kontaktades löpare som skulle springa Boston Marathon 2022 en månad före loppet. Man registrerade hur deltagarna tränat 12-4 månader före loppet, men även de fyra sista månaderna innan start. Totalt ingick 917 löpare, därav 495 kvinnor med en genomsnittlig maratontid på 3, 53 och en träningsdos på 64,4 kilometer i veckan. Motsvarande siffror för de manliga löparna var 3,35 i sluttid och 67,6 kilometer per vecka i träningsdos.

Analyserna efter loppet visade att de som hade en högre träningsvolym, genomförde fler ”kvalitetspass” och crosstraining 12-4 månader innan loppet – men som sedan reducerade träningen de sista fyra månaderna – hade bättre sluttider än de som valde att inte dra ned på träningen under den avslutande perioden (de fyra sista månaderna).

Men kanske kommer alla maratonlöpare i framtiden använda sig av artificiell intelligens (AI) för att skraddarsy träningen inför loppet? Eller är den framtiden rentutav redan här? Forskaren Gianluca Montanuli och medarbetare beslöt sig för att undersöka saken. Frågan de ställde sig var om AI kan ta fram bra evidensbaserade träningsprogram för maratonlöpning? En rad AI-modeller (Claude, ChatGPT, Gemini med flera) ”promptades” av forskarna och svaren jämfördes sedan med resultaten från vetenskaplig litteratur inom området.

Resultaten visar att de flesta AI-modellerna lyckades identifiera nyckelkomponenter i träningen som till exempel kilometerprogression, formtoppning och variation i träningsintensiteten (grovt är rekommendationen 80 procent på lägre intensitet och 20 procent av högintensiv träning). Däremot, menar forskarna, misslyckades AI-modellerna med att tydligt differentiera träningen mellan motionärer och löpare på en högre nivå. En slutsats är att AI uppvisar potential att leverera strukturerade träningsprogram med stöd från dokumenterade träningsprinciper. Samtidigt finns alltjämt begränsningar när det gäller exempelvis mer individualiserad rådgivning. ■

< Edwin Kiptoo, Kenya, jublar under Stockholm Marathon den 30 maj 2026 i Stockholm.

Bålen och bollen

Styrketräning är sedan länge ett givet inslag för olika racketidrottare. Men hur stor vikt är det egentligen rimligt att lägga vid så kallad coreträning? I studien ”Effectivness of core strength training for racket sport athletes performance”, publicerad i tidskriften Scientific Reports, ges svar. Studien är en metaanalys som totalt innefattar 18 studier inkluderande racketidrottarna tennis, badminton och bordtennis. I majoriteten av studierna fick deltagarna träna en kombination av dynamiska och statiska bålövningar. Tio av studierna pågick under åtta veckor eller mindre, sju under åtta veckor eller mer och i en studie rådde det oklarhet hur många veckor idrottarna tränade bålprogrammet. I merparten av studierna tränade racketidrottarna tre gånger i veckan.

Vad blev då utfallet?

Resultaten pekar på att specifik bålträning är välinvesterad tid för utövare av racketidporter. Kvaliteter som balans, bålstyrka och rörlighet förbättrades alla signifikant. Men även den tekniska prestationsförmågan i form av exempelvis bollhas-tighet (smashar och servar) och precision fick ett tydligt lyft i tester. Alla som tävlat i någon racketidrott nickar säkert instämmande när det gäller betydelsen av egenskaper som postural kontroll och balans. Ju mindre ”vinglighet” en spelare uppvisar i slagögonblicken desto bättre blir förutsättningarna att slå både hårt och precist. Det finns med andra ord inga ursäkter för att hoppa över de där corepassen på gymmet. ■

Anastasia Potapova, Österrike.

Nominera till Årets SCIF-pris i idrottsvetenskap

Sedan 1897 har SCIF, Sveriges Centralförning för Idrottens Främjande varit en viktig del av Svensk Idrott. 1912 byggde man Stockholms Stadion och där arrangerades OS. Idag stödjer SCIF svensk idrott bl.a. genom att dela ut stipendier till forskning i idrottsvetenskap.

Årligen tilldelas en senior forskare 125 000 kr och två yngre forskare 75 000 kr vardera.

Vem kan nomineras?

De som bedriver forskning som är

1. Av hög kvalitet
2. Starkt relaterad till fysisk aktivitet och idrott
3. Av stor betydelse för svensk idrott eller idrottshistoria

Hur nominerar man?

Gå in på föreningens hemsida, scif.se, och fyll i formuläret.

1. Kort curriculum vitae.
2. Kort motivering varför sökande ska få priset
3. Kort beskrivning av forskningens relevans för idrott och fysisk aktivitet.
4. Referenser för de 2-4 viktigaste vetenskapliga artiklarna.

Sista ansökningsdag: 25 september 2026.

Frågor och ytterligare information:

SCIF:s kansli eller Per Nilsson, 076-636 50 14, per.nilsson@gih.se

QR-kod till ansökningssida

Följ SCIF: facebook.com/scif.se | instagram.com/scif1897.se

Sveriges Centralförning för Idrottens Främjande
Klocktornet, 3 tr, Stadion | 114 33 STOCKHOLM | 08-10 45 49 | klocktornet@scif.se
www.scif.se | facebook.com/scif.se | instagram.com/scif1897.se
Org nr: 802000-5560

FORSKARPRISTAGARE 2025

Eva Jansson

Susanne Johansson

Eric Hamrin
Senorski

Det svenska exportundret

TEXT: CHRISTIAN CARLSSON

För några år sedan var svenska fotbollsspelare ingen större exportframgång. För att råda bot på problemet drog Svensk Elitfotboll (SEF) i gång "Projekt 500". Målet var tydligt: att kraftigt öka försäljningen av spelare till utländska ligor till minst 500 miljoner kronor i ett första steg. Ett mål som då var mycket avlägset. I dag, sommaren 2026, är den barriären krossad

och SEF kan med gott samvete sortera in projektpärmen i bokhyllan. Så när det svenska landslaget nu tar sig an Tunisien i VM-slutspelet finns det anledning för alla fotbollsälskare att skänka landets fotbollsakademier en tacksamhetens tanke.

Viktor Gyökeres, Lukas Bergvall, Alexander Isak, Dejan Kulusevski (skadad) Yasin Ayari, Gustaf Lagerbielke, för att nämna några exempel. Listan är lång över nu aktiva svenska landslagsspelare som fått sin utbildning i olika svenska fotbollsakademier för att sedan säljas dyrt till storklubbar runt om i Europa. Det ska dock sägas med en gång, det finns inte enbart en väg till elitfotbollen. Det finns flera. Taha Ali och Gustav Lundgren, som olyckligt skadade sig strax före den stora

VM-festen, är exempel på spelare som tagit den långa vägen med ett antal mellanlandningar i mindre klubbar som Bromstens IK och Onsala IF. Att sådana resor fortfarande är möjliga skänker hopp till en massa fotbollsungdomar som av olika skäl blommar senare i karriären. Med det sagt så handlar den breda berättelsen om fotbollsakademierna och den verksamhet som bedrivs där. Om de alternativa vägarna är små vackra krokiga landsvägar så är fotbollsakademierna mer av en autobahn. Så är det internationellt och så är det i Sverige. Sannolikheten att bli en professionell fotbollsspelare är väsentligt mycket högre för de som färdas på Autobahn.

NÄR I&K TAR tunnelbanan till Solna Centrum för att träffa Svante Samuelsson på SEF så är det för att specifikt prata om akademierna och den ungdomsrevolution som tagit Allsvenskan med storm de senaste åren. Och med tanke på Svantes bakgrund som civilekonom – och att ”Projekt 500” går i mål till hösten – så känns det naturligt att inleda med det ekonomiska perspektivet för att sedan glida över i det sportsliga. Det är nu ganska exakt fyra år sedan vi träffade Svante Samuelsson första gången för att prata om det då nystartade ”Projekt 500”. Då hade landets elitklubbar åren dessförinnan sålt spelare till utlandet för i genomsnitt 300 miljoner kronor.

Det var där och då med andra ord en bra bit kvar till målsättningen 500 miljoner kronor. Om Allsvenskan som liga skulle nått upp till de siffror som exempelvis Danmark och Portugal då producerade i förhållande till sin ekonomi så skulle den siffran egentligen ha varit 800 miljoner kronor. Men det skulle mer ses som en vision sa Svante Samuelsson.

DÅ. FÖR NÄR vi nu sitter här igen, drygt fyra år senare, har verkligheten visat sig överträffa visionen. Miljardvallen sprängdes redan 2024 och siffran steg till 1,2 miljarder kronor 2025. Möjligheten att nivån höjs ytterligare ett snäpp i år finns där om det nyligen öppnade sommarfönstret blir bra, förklarar Svante Samuelsson. Ytterst är det förstås ett kvitto på att talangutvecklingen i svensk fotboll har tagit sju-milakliv de senaste åren. Föga oväntat är det storklubbarna som står för merparten av totalsumman, men även mindre klubbar har bidragit till att höja nivån.

– Så är det, vi har haft några riktigt stora försäljningar på senare år som till exempel Williot Swedberg till Celta Vigo, Lucas Bergvall till Tottenham, Hugo Larsson och Love Arrhöv till Eintracht Frankfurt. Men där finns även ett stort antal övergångar i 5-10 miljonerklassen och summerar man dem så blir det mycket pengar totalt sett. Dessutom trillar det ibland in vidareförsäljningsklausuler eller solidaritetsersättningar till klubbarna, som när AIK nyligen fick 33 miljoner kronor då Alexander Isak gick från Newcastle till Liverpool. Det här är väldigt viktiga pengar för våra klubbar, betonar Svante Samuelsson.

Han lyfter, förutom det uppenbara exemplet Hammarby, ett par mönsterelever i klassen när det gäller konsten att bygga trupper.

– Hos Sirius började det redan med sportchefen Ola Andersson som vågade satsa ungt både på spelar- och ledarsidan. Mjällby är en annan klubb som för några år sedan hade en ganska begränsad ekonomi. Men de har tagit enorma kliv och deras ekonomiska genombrott började med att man sålde

Listan är lång över nu aktiva svenska landslagsspelare som fått sin utbildning i olika svenska fotbollsakademier för att sedan säljas dyrt till storklubbar runt om i Europa

Svante Samuelsson, sportchef Svensk Elitfotboll.

Några exempel på storförsäljningar från Allsvenska klubbar.

(Summorna är hämtade från medieuppgifter i de större dagstidningarna.)

Lucas Bergvall, Djurgården > Tottenham, England: 113 miljoner kronor.

Alexander Isak, AIK > Borussia Dortmund, Tyskland: 85 miljoner kronor.

Love Arrhov, Brommapojkarna > Eintracht Frankfurt, Tyskland: 60 miljoner kronor.

Williot Swedberg, Hammarby > Celta Vigo, Spanien: 50 miljoner kronor.

Hugo Larsson, Malmö FF > Eintracht Frankfurt, Tyskland: 87 miljoner kronor.

Sebastian Nanasi, Malmö FF > RC Strassbourg, Frankrike: 125 miljoner kronor.

Adrian Lahdo, Hammarby > Como, Italien: 130 miljoner kronor.

Deniz Gul, Hammarby > FC Porto, Portugal: 52 miljoner kronor.

Otto Rosengren, Malmö FF ryktas till Bundesligaklubbarna RB Leipzig och Hoffenheim.

Otto Rosengren till Malmö FF och Noah Persson till Young Boys i Schweiz.

ALLSVENSKAN VAR LÄNGE en liga där genomsnittsåldern på spelarna var hög i en europeisk kontext. Men i dag är det inte ovanligt att se flera U21-spelare på planen samtidigt i flera av klubbarna. SEF:s egna siffror visar att 182 U21-spelare fick speltid under 2025, jämfört med 157 under säsongen 2024. Frågan är om de i högre grad släpps fram för att klubbarna har insett att det finns en försäljningspotential eller om det helt enkelt beror på att kvaliteten på de yngre spelarna är högre i dag?

– Jag tror att det handlar om en kombination. Men den ekonomiska aspekten är förstås inte oviktig där. Fler klubbar har i dag en strategi som går ut på att få fram egna spelare och ge dem speltid. Då kan man inte ha en A-lagstränare som bara vill spela med 31-åringar.

Men det är inte enbart tränarens inställning som har betydelse i sammanhanget. Det spelar också roll, menar Svante Samuelsson, vilken sportchef klubben rekryterar och vilken filosofi han (det finns ännu inga kvinnliga sportchefer inom herreliten) har. Han tar AIK:s före sportchef Thomas Berndtssen som ett exempel. En välmeriterad sportchef som emellertid riktade sitt fokus mot här och nu snarare än mot hur klubben skulle utvecklas långsiktigt. Thomas Berndtssens ambition var tydlig: se till att få en så bra värvningsbudget som möjligt för att rekrytera etablerade spelare som kortsiktigt ökade chanserna att vinna matcher.

– Men där tror jag att klubbarna har börjat ta mer kontroll över den frågan. Nu är det nog mer att sportchefen har en frihet inom vissa ramar, att man samtidigt förväntar sig en viss procentuell nivå av speltid för yngre spelare. Jag tror att fler klubbar följer upp betydligt hårdare på den punkten i dag och det påverkar säkert den totala försäljningssiffran vi nu ser.

MEN DET FAKTUM att en spelare är ung är naturligtvis inte tillräckligt, vare sig för spel i Allsvenskan eller internationellt.

Noah Persson, BSC Young Boys Schweiz.

Kvaliteten måste finnas där och då har akademierna förstås en nyckelroll. Professionaliseringen av Hammarbys akademi kan ni läsa mer om på sidorna 24–37. Siffror från SEF visar att fler klubbar väljer att satsa på sina akademier. Säsongen 2024 fanns det i genomsnitt 10,0 heltidstjänster i SEF-akademierna. Förra året hade den siffran ökat till 11,25. Ett kvitto på en fortsatt professionalisering av verksamheterna – men finns det, för att tala ekonomispråk, någonstans en avvikande marginalnytta i detta?

– Thomas Hasselgren, som är akademiansvarig hos oss, har gjort jämförelser med Danmark där man har riktat betydligt mer resurser mot sina akademier och är klart mer professionaliserade. De stora danska klubbarna har dubbelt så många anställda vid sina akademier. Men jag vet att det också har börjat ifrågasättas lite i Danmark. Har de stora staberna verkligen medfört att de fått fram fler danska elitspelare? En rätt hög andel av de unga spelarna där kommer från olika strukturerade samarbeten med akademier i Afrika. Frågan man börjat ställa sig är: kommer

Thomas Hasselgren, akademiansvarig SEF.

det fram fler danska elitspelare för att man har 40 anställda i FC Köpenhamn?

EXAKT NÄR KURVAN bryts och en avvikande marginalnytta inträder går säkert att diskutera. Många svenska akademier har utgått från en ganska låg nivå när det gäller storleken på staberna. Och är utgångspunkten att tränarna har andra jobb och får sköta planeringen av akademiträningarna på fritiden så blir det givetvis en hävstångseffekt om det i stället kan tillsättas en heltidstjänst. Det är, föga förvånande, i de allsvenska storklubbarna som akademistaberna vuxit mest på senare år. Sannolikt finner vi där också huvudförklaringen till den stora stockholmsdominansen i det svenska landslag som snart kliver in i VM-slutspelet. De som varit med ett tag vet att så långt ifrån alltid varit fallet.

– Det har blivit en tydlig stockholmsdominans. Men tittar man bakåt till början av 2000-talet så underpresterade Stockholm som distrikt i förhållande till antalet spelare. I dag ligger man snarare över var man borde vara. Min bedömning är att det beror på professionaliseringen av akademierna.

Faktum är att det i dag finns många vita fläckar på den svenska fotbollskartan om man talar om representation till våra landslag. Små distrikt som exempelvis Gotland och Dalsland får numera ytterst sällan fram några elitspelare överhuvudtaget. Och det så kallade Norrlandsfönstret har

Viktor Gyökeres

Klubbar som junior: IFK Aspudden Tellus, Brommapojkarna.
Seniorklubbar: Brommapojkarna, Brighton, St Pauli, Swansea City, Coventry City, Sporting Lissabon, Arsenal.

Dejan Kulusevski

Klubbar som junior: Brommapojkarna, Atalanta.
Klubbar som senior: Atalanta, Parma, Juventus, Tottenham.

Leon Hien

Klubbar som junior: Kista SC, FC Djursholm, Hammarby IF.
Klubbar som senior: IK Frej, HTFF, Odds BK, Degerfors IF, Djurgården.

Lucas Bergvall

Klubbar som junior: Brommapojkarna.
Klubbar som senior: Brommapojkarna, Djurgården, Tottenham.

varit stängt rätt länge nu. Tränings- och matchmiljöerna räcker helt enkelt inte till numera i stora delar av Sverige.

– Rent statistiskt är förutsättningarna att gå hela vägen betydligt större på platser där det finns ett stort antal spelare och elitmiljöer med höga ambitioner och utbildade tränare. Vi har kontakt med samtliga 32 föreningar som ingår i SEF. Sundsvall är ju med där men Umeå åkte nyss ur Superettan. Dom jobbar på strukturerat men det är inte jättelätt för dem att få fram spelare från sin egen miljö. Skälen kan vara flera. Vissa av talangerna där väljer kanske ishockey i stället, Björklöven har säkert en stark position i regionen.

NÄR "PROJEKT 500" läggs till handlingarna senare i höst så sker det efter drygt fyra år av dialoger mellan SEF och landets elitklubbar. Det ekonomiska målet är uppnått, med råge. Men efterlämnar projektet, utöver detta, något arv som klubbarna kan använda sig av framöver?

– Jo vi har, tillsammans med en samarbetspartner, byggt upp en digital plattform kopplat till bland annat truppvärdering. Det finns ett ligaavtal där våra klubbar har tillgång till den plattformen som man kan använda som ett verktyg i uppföljningen av sina strategier när det gäller rekrytering och truppbyggen.

Att svenska fotbollstalanger har blivit attraktivare på den internationella fotbollsmarknaden är förstås ett glädjande faktum för alla som jobbar med det i vardagen. Men hur står sig försäljningssiffrorna jämfört med våra skandinaviska grannar? Svaret är att siffrorna kan fluktuerar en del mellan säsongerna. Norge, berättar Samuelsson, hade en topp för något år sedan men har sålt för mindre i år efter ett svagare vinterfönster. Om det sedan beror på att klubbarna skaffat sig

tillräckligt med ekonomiska muskler för att behålla spelarna lite längre tid, eller något annat, återstår att se. Om det sistnämnda är fallet så kommer de kanske sälja för ännu högre summor nu i sommar? Men den generella bilden, berättar han, är att såväl Norge som Danmark och Sverige har flyttat fram sina positioner. Samtidigt är den krassa verkligheten att vi sannolikt aldrig kommer kunna konkurrera med större klubbar i Europa, vare sig när det gäller akademi- eller seniorverksamhet.

– Så är det, men blickar man bara några år bakåt i tiden så gick ju många unga svenska spelare till mindre klubbar som exempelvis Groningen och Herenveen i Nederländerna. Sådana transfers ser vi i princip inte längre. I dag är nog lönerna i klubbar som Hammarby, Djurgården och Malmö FF på ungefär samma nivå som i Herenveen. Där kan vi absolut konkurrera.

ATT ALLSVENSKA LAG i högre utsträckning än tidigare kunnat sälja direkt till större klubbar i Bundesliga, Premier League, La Liga och Serie A är en anledning till att miljardgränsen nu har passerats. Rent sportsligt innebär det förstås också att landslagets spelare står bättre rustade då de möter internationellt toppmotstånd. Men det går samtidigt inte att blunda för att U21-landslaget haft några tunga år efter det sensationella EM-guldet 2015. Hur förklarar man en sådan paradox? Svante Samuelssons uppfattning här är densamma som då vi träffades för fyra år sedan – att mycket handlar om fysiken.

– Ja, jag upplever ofta att man har fysiskt mer robusta spelare i många andra U21-landslag. Där kan jag tycka att vi känns lite mer valpiga. En annan faktor tror jag kan vara att vi haft en del unga spelare som gått till mer flärdfulla klubbar

och att man i landslaget sedan kanske inte alltid varit så disciplinerade i de "tråkigare" delarna av spelet – och då förlorar man de matcherna.

Svante Samuelsson är noga med att påpeka att han inte har några siffror för att backa upp det påståendet. Det är mer en upplevelse av att de yngre talangerna ligger efter sina jämnåriga utländska konkurrenter när det kommer till egenskaper som styrka, spänst och snabbhet.

Det är förmodligen ingen tillfällighet att spelare som lyckats etablera sig på den allra högsta nivån – Viktor Gyökeres, Dejan Kulusevski, Leon Hien och Lukas Bergvall – alla har utvecklat en imponerande fysik.

Det går förstås inte att intervjua sportchefen för Svensk Elitfotboll utan att beröra elefanten i rummet. För trots rekordförsäljningar och en allt proffsigare akademiverksamhet så är det i princip fri jakt på ordet akademi i media och inom politiken. Man skulle då kunna tro att en organisation som SEF skulle stå på barrikaderna i en sådan central fråga. Men så har det inte blivit och frågan är förstås varför? Svante tar ett djupt andetag och suckar.

– Vi diskuterar det rätt ofta internt faktiskt. Ska vi kliva in och bemöta olika artiklar och utspel för att ge vår bild? Men det brukar landa i – låt Patrik Brenning köra vidare. Det är förvisso extremt vinklat och missvisande, även om det naturligtvis även finns saker som det är berättigat att kritisera, säger Svante Samuelsson.

HAN BETONAR ATT klubbarna har ett stort ansvar för hur de hanterar sina spelare då de succesivt börjar välja ut vilka som ska få vara med hela vägen och vilka som inte får det. På vilket sätt man meddelar beskedet till de som inte får vara

kvar. Där, menar han, finns det säkert utrymme för förbättringar ibland.

– På samma gång måste vi någonstans vara lite krassa i det att vår huvuduppgift är att utbilda framtida elitspelare. Med det kommer en kravbild som man någonstans måste tåla. Ska du bli läkare måste du ha ett visst poäng på högskoleprovet. Men det blir ofta väldigt starka känslor i det här, i synnerhet om det gäller ens egen son eller dotter.

Svante Samuelsson slår ut lite med händerna och förklarar att han har full respekt för de som har synsättet att akademierna är för elitistiska och exkluderande. Samtidigt menar han att en viss kvalitet och kravställning är absolut nödvändig. I slutändan är det ett matematiskt faktum att alla inte kan följa med hela vägen upp. Bara i en årskull i Stockholm finns det tusentals barn- och ungdomsspelare. En allsvensk fotbollstrupp består av 24-25 spelare.

– Men det är något med fotbollens folklighet. Ibland när man pratar med elitspelare som växte upp på 1970-talet så kan de säga att när de spelade så kunde man hålla på med flera idrotter. Det kan man förmodligen fortfarande – men sannolikheten att bli en elitspelare är då mycket, mycket mindre.

– Nivån på verksamheten i de bästa klubbarna är så mycket högre i dag. Men det är svårt för oss i SEF att veta hur vi ska sätta fötterna i den här debatten. Vi landar i alla fall i att vissa klubbar måste få tillåtelse att ha elitambitioner. Det finns ju massor av andra klubbar om man vill spela fotboll utan att satsa fullt ut.

Hos SEF finns det en frustration över att det oftast är fotbollen som får klä skott i de idrottsideologiska debatterna. Andra idrotter, där träningsvolym och selektering är på

KLUBB	TOTAL POÄNG	NIVÅ
Malmö FF	9347	7
AIK	8285	6
IF Brommapojkarna	7874	5
Hammarby IF	7334	5
IFK Göteborg	7300	5
IFK Norrköping	7039	5
Helsingborgs IF	7028	5
Djurgårdens IF	6355	4
BK Häcken	6051	4
Mjällby AIF	5834	3
IF Elfsborg	5696	3
Landskrona BoIS	5666	3
Kalmar FF	5610	3
GIF Sundsvall	5399	3
Östers IF	5328	3
IK Sirius	5319	3
Halmstad BK	5313	3
Västerås SK	5259	3
Trelleborgs FF	5240	3
Degerfors IF	4886	2
Skövde AIK	4731	2
Örebro SK	4242	2
IK Brage	4222	2
GAIS	4207	2
Varbergs BoIS	4029	2
Örgryte IS	3533	1
Östersunds FK	3129	1
IFK Värnamo	3046	1
Utsiktens BK	2976	1
Sandvikens IF	2919	1

minst samma nivå, möts, menar man, sällan av samma hårda kritik. Samtidigt inser Svante att det är en konsekvens av att fotbollen är landets överlägset största idrott både vad gäller antalet utövare, publik och massmediebevakning. Men hur reagerar man då när kritik också kommer från statliga utredningar? Nyligen presenterade Centrum för Idrottsforskning regeringsrapporten ”Den allvarsamma leken” (*se sidorna 38–41*). En rapport som även den i hög grad har en kritisk udd mot fotbollsakademier och kostnaderna för att spela.

– Vi diskuterade det här nyligen – hur många har verkligen betalat 60 000 kronor för att spela fotboll i ett år? Det kan inte vara många. Det blir också väldigt stockholmscentrerat eftersom journalisterna i de stora medierna finns här. Jag kan lova att det inte behövs många tusenlappar för att spela i klubbar som Kalmar FF eller Helsingborg till exempel. Sedan när det gäller utredningen kan man ju fundera en del över vem som har beställt den och vad man har velat komma fram till? Vi upplever den som problematisk men får helt enkelt leva med den.

I SKUGGAN AV de massmediala akademidebatterna har SEF fortsatt att skruva på den egna akademificeringen som rankar landets elitakademier i ett poängsystem från 0–7 stjärnor. Det är ett protokoll som innefattar totalt tio områden som poängsätts men där antalet utbildade elitspelare ger klart flest poäng.

– Det ska vara ett verktyg och en inspirationskälla till att göra verksamheten bättre snarare än att göra saker enbart för att få fler poäng. När det gäller området egna utbildade elitspelare så var tidigare Malmö FF, Brommapojkarna och

AIK i en klass för sig. Nu ser vi att Hammarby har tagit stora kliv vilket är en effekt av en medveten och långsiktig satsning. Det är också en fråga om volym. Om MFF har hundra spelare på den listan så har kanske Halmstad Bollklubb ett tjugotal.

Kritiker mot poängfördelningen anser att hänsyn borde tas till klubbens storlek. Men det är en kritik som Svante Samuelsson inte köper.

– Nej, vi menar att det måste få vara en konkurrens där. Det är ju ingen på seniornivå som ifrågasätter att MFF kan köpa en spelare för tio miljoner kronor och dessutom ge honom en sign on-bonus, vilket en mindre klubb inte kan. Det beror ju på att deras verksamhet är större och bättre helt enkelt. Och någonstans har de ju faktiskt skaffat sig de resurserna av egen kraft. Vi kan ju inte skruva till det så att Norrby där anses lika bra som MFF.

JUST NU RIKTAR hela fotbollsvärlden – inklusive fotbolls-Sverige – sina blickar mot den stora VM-festen i USA/Mexico/Kanada. Men det kommer en dag då vardagslunken är åter och höstlöven har börjat gulna. Då väntar en debatt inom fotbollsfamiljen som ser ut att kunna röra upp starka känslor.

Det handlar förstås om de så kallade klonföreningarna som kommit att symboliseras av Hammarby Talangfotbollförening (HTFF). Men fakta är, förklarar Svante Samuelsson, att det finns omkring hundra klonföreningar runt om i landet. Ett stort antal av dem hör hemma på division 4-nivå och nedåt i seriesystemet. På elitnivån handlar allt där i grunden om att ge unga talanger – som ännu inte är mogna för spel på allsvensk nivå – en lämplig matchmiljö för att kunna utvecklas vidare på seniornivå. Ett förslag om att elitklubbarna ska få ha andralag i seriesystemet, något som redan finns i flera andra länder, har lagts fram.

– Det har nu tagits fram fyra olika sätt för hur ett sådant andralag ska kunna se ut. Huvudtanken är att laget går in på en nivå som ligger tre divisioner lägre ner än vad det egna A-laget befinner sig. En rimlig utgångspunkt är att man ingångsåret ökar antalet lag i serierna.

Ett definitivt beslut kring en eventuell andralagsverksamhet tas i november 2027. Mycket talar för att det kan bli en infekterad strid inom fotbollsfamiljen. Röstfördelningen ser ut som följer: De 23 distrikten har var sin röst. SEF har åtta röster. Elitfotboll Dam (EFD) har sex röster och förbundsstyrelsen sju röster.

– Det kommer att bli en stor fråga för våra klubbar. Vi hoppas på en förståelse från distrikten. Men i nuläget ser många av dem tyvärr framför sig att alla talangerna ska hamna hos storklubbarna som man tror kommer att ha 40-50 mannatrupper. Så kommer det dock inte att bli, det har klubbarna inte råd med. Men tyvärr har vi väldigt olika perspektiv där, säger Svante Samuelsson. ■

Förvandlingen

TEXT: CHRISTIAN CARLSSON

Hammarby har gjort ett antal uppmärksammade värvningar i mångmiljonklassen på senare år. Men frågan är om inte den allra viktigaste är en doldis som inte kostade en krona i övergångssumma. I&K begav sig till Årsta IP för att träffa klubbens akademichef Jocke Rydberg. Frågan vi sökte svar på: Hur bär man sig åt för att förvandla en halvdan fotbollsakademi till en kassako vars verksamhet ger stort internationellt eko?

Det är dagen efter säsongens första derby, mot Djurgården, på ett kokande 3Arena. Söderort hämtar andan. Utanför grindarna till Årsta IP har småfåglar tagit över sången och solen skjuter hela kvastar av strålar över ett knippe guldgula påskliljor. Konstgräsplanen, där Nahir Besara och de övriga A-lagsstjärnorna normalt drillas i ”Bielsa ball”, ligger denna dag öde.

På trappan upp mot kansliet möter en leende Jocke Rydberg upp. Vi har en historia ihop. Jocke var nämligen akademichef för IFK Lidingö för ett drygt decennium sedan då min son spelade i ett av klubbens akademilag. Ett uppdrag han skötte så bra att den grönvita jätten från söders höjder såg till att värva honom. Det är för att prata om hela den resan som jag bokat in denna intervju. Inne i det stora samlingsrummet står ett gäng uppradade svarta stolar där spelare från akademin, HTFF eller A-laget normalt sitter då det är teorigenomgångar. Den första frågan känns given. Hur var det egentligen att gå från IFK Lidingös akademi – och där klubbens A-lag spelade i division 2 – till en anrik allsvensk klubb vars akademiverksamhet förvisso inte blomstrade vid den tidpunkten?

– Det är ju snart tio år sedan nu. I praktiken tyckte jag inte att det var så stor skillnad då. Faktum är att det där och då var ganska små skillnader i resurser mellan klubbarna på akademisidan. Den skillnad jag märkte av handlade väl mer om det stora omvärldsintresset för Hammarby. Men det mesta på och vid sidan av planen – kvaliteten på spelarna,

tränarna, resurserna – var då ganska likartade.

Jag påminner honom om att IFK Lidingös pojkar oo – med honom själv som akademichef – faktiskt lyckades slå ut Hammarby från pojk-SM i skånska Lomma. En bedrift som i dag, drygt tio år senare, knappast hade varit möjlig. Jocke Rydberg ler och skakar lätt på huvudet.

– Nej, verkligen inte. Skillnaden i resurser är gigantisk i dag eftersom pengarna från alla spelarförsäljningar återinvesteras i verksamheten här. Och överlag så har ju transfermarknaden exploderat i Sverige, i synnerhet de senaste tre, fyra åren.

ATT HAMMARBYSS AKADEMI i år för första gången erhöi sex stjärnor (sju är maximalt antal) i Svensk Elitfotbolls (SEF) akademiranking är en sak. Med all respekt för den så är det förmodligen ett viktigare kvitto på verksamheten vad internationella klubbar är beredda att betala för spelare i truppen. Där kan Jocke Rydberg, om han skulle få för sig att löneförhandla, peka på att Hammarby de senaste säsongerna sålt spelare från akademin för cirka 350 miljoner kronor. En summa som mycket väl kan ha nått upp till hisnande en halv miljard kronor innan 2026 är till ända. Följdfrågan är uppenbar – var köpte ni trollstaven?

Svaret, visar det sig emellertid, är mer prosaiskt än så.

– Vi började med grunderna för hur en fotbollsverksamhet ska bedrivas. Vilka regler ska gälla? Hur vill vi träna och spela? Grundläggande saker.

Därefter handlade det om att kommunicera ut det till alla

Vy över Hammarbys träningsanläggning på Årsta IP

Hammarbyss akademichef Jocke Rydberg

för att slutligen följa upp det, vilket brukar vara det svåraste steget eftersom det lätt blir en grogrund för konflikter. Man behöver ta olika fighter så de två, tre första åren var ganska stormiga.

Vad kunde det då handla om för typ av konflikter? Jocke Rydberg berättar att personer – spelare, tränare, föräldrar – som sagt sig köpa in på olika beslutade principer sedan inte visade sig beredda att göra det i praktiken. Spelarna, förtydligar han, utgör i regel det minsta problemet eftersom de ju är barn – och det måste vara okej för barn att göra fel. Det är så de lär sig varför det kan ses som ett led i utbildningen. Men, menar han vidare, tålmodet från klubben kan inte vara lika stort om det handlar om ledare eller föräldrar som inte klarar av att uppföra sig i samband med matcher eller träningar.

Kan man beskriva det som skedde då som en professionaliseringsprocess? Jocke Rydberg funderar ett par sekunder innan han svarar.

– På sätt och vis kanske, även om vi då inte hade så stora resurser att jobba med. Det handlade mer om en tydlighet kring vad som gällde. Det vi gjorde var att sätta upp ett ramverk för en träningsmetodik. ”En grön-vit vecka” som vi kallade den. Första veckan är grön, nästa vit.

Det är en styrd metodik för vad vi ska träna, och när. Den har vi fortfarande kvar i dag, nästan tio år senare. Gör man samma saker så länge så blir man förstås succesivt bättre på dem.

DET KONSTRUERADE ORDET professionaliseringsprocess kommer till mig igen då Jocke berättar att det i början egentligen handlade mindre om innehållet i övningarna ute på planen utan mer om strukturerna runtomkring. Att komma i tid. Att alltid ha klubbkläderna på sig vid träning och match samt att vårda sin utrustning.

Sådana saker. Men ett annat, kanske större, paradigmskifte gällde själva utbildningen av spelarna. Tidigare hade klubben bett sina tränare att utbilda spelarna enligt deras personliga ledarfilosofier. Den nya inriktningen innebar att klubben anställde tränare för att utbilda ungdomsspelarna i Hammarbys egen metodik. En mer klubbstyrd approach om man så vill. Men det var något som alla tränare inte kände sig bekväma med. Så kan det bli, full respekt för det, konstaterar Jocke. Konsekvensen blev en ganska hög omsättning av tränare, något som han så här långt i efterhand bedömer var bra. Två som blev kvar var Stefan Olsson och Martin Sundgren, med en historia i Täby FK och IK Frej, samarbetsklubben som sedermera blev uppmärksammade Hammarby Talang-fotbollförening (HTFF).

Kontinuitet brukar framhållas som viktigt och flera av klubbens unga A-lagsspelare har vittnat om övergångstränaren Martin Sundgrens betydelse för att de klarat av det svåra slutsteget till en allsvensk toppklubb. Men styrelsen då, vilken roll har de spelat i akademins succes-story?

– Styrelsen har alltid varit stöttande och tydliga, utan att

Spelare och ledare från Hammarbys ungdomssektion.

Övergångstränaren Martin Sundgren.

hemfalla åt ”Micro managment”. De litar på sin tjänsteman-nastab. I början då jag kom var budskapet att vi behöver få fram spelare till A-laget. Annars kunde vi lika gärna lägga ned akademien, det var man väldigt tydliga med. Fullt rimligt tycker jag. Hammarbys akademi var då ganska underpresterande. Färre än en spelare per årskull blev allsvenska spelare och i princip ingen tog klivet upp till vår eget A-lag.

I DAG, BERÄTTAR Jocke vidare, är motsvarande siffror 5-6 spelare per årskull och där vissa kullar kan generera 3-4 spelare till A-lagstruppen. Men någon naturlag att allt bara ska rulla på så även framöver är det inte. I takt med att representationslaget stadigt blir bättre och frekvent även spelar i Europa så höjs också kraven på akademien. Det är skillnad på att lyfta upp spelare till ett lag i tabellens botten- eller mittensikt kontra att göra det till ett allsvenskt topplag. Akademispelarna som i dag är femton år ska fostras till att bli elitspelare om fem, tio år. Vad är det för fotboll de behöver vara redo för då?

– Ja, och den analysen kring vad som kommer krävas då behöver sedan också transformeras till en träningsmetodik för den vardagliga verksamheten. Vi behöver utbildningsprinciper som rimmar med den. En sådan sak är att utbilda för att spelet hela tiden går vidare.

Kvaliteten på utbildningen är en sak. Men ska man fostra spelare till allsvenska toppstrider – och som dessutom kanske ska säljas för 50-100 miljoner kronor – så behöver det förstås även finnas en grundkvalitet på spelarna. När Jocke Rydberg kom till klubben fanns ingen systematisk scouting-verksamhet. Efter ett par år anställdes i alla fall en person. Scouting, förklarar han, är ett område där man alltid legat långt efter om man jämför med mittenklubbar i länder som exempelvis Nederländerna och Belgien.

– Ja, där lägger vi väldigt lite tid. Det finns också en logik i det eftersom vi inte får värva spelare innan de fyllt 15 år. Därför handlar det för oss om att ha en akademiverksamhet som unga spelare vill söka sig till. I dag har vi ändå byggt upp en mindre scoutingverksamhet, så en viss koll har vi trots allt.

ATT REPRESENTERA DE allsvenska klubbarnas akademier har alltid varit något prestigefyllt – något som också framkommer i den nyligen utgivna regeringsrapporten ”Den allvar-samma leken”- från Centrum för Idrottsforskning (CIF). Sannolikt är det en hype som blivit ännu större i takt med att det publika och massmediala intresset för Allsvenskan ständigt når nya höjder.

– I dag är det över tusen spelare per år som söker sig till oss. Det blir ju lite massindustri och går knappast ens att hantera. Vi arrangerar öppna träningar för de tillfällena. I grunden kommer ju intresset av vårt varumärke och från de framgångar vi haft med akademien.

Storlek, även på breddsidan, ska inte heller underskattas för exempelvis biljett- och souvenirförsäljning. Brommapoj-

Att ta sig direkt från en akademi till allsvenskt spel är nämligen i princip omöjligt även om några få exempel finns

Samuel Adindu kontrakterades av Hammarby Talangfotbollsförening (HTFF) och spelade sedan division-1 fotboll där innan han i år värvades av den allsvenska konkurrenten IK Sirius. Här jublar han efter att ha avgjort det allsvenska mötet med Kalmar FF.

karna har länge varit Sveriges största fotbollsklubb på ungdomssidan.

– Men såvitt jag vet så gick vi nyligen om BP i antal deltagartillfällen vilket skulle göra oss till den största klubben i landet på ungdomsnivå.

Samtidigt tycker Jocke Rydberg att det finns en tydlig nedsida med denna utveckling. Det handlar om att allt fler mindre klubbar i närområdet försvinner. Något som han menar delvis är en konsekvens av regeln att spelare inte får värvas före 15 års ålder. Ett stort upptagningsområde är en nödvändighet för de allsvenska klubbarna i jakten på nya talanger.

EN SAK SOM där skiljer ut Hammarby från konkurrenterna är det intima samarbetet med HTFF. En så kallad klonförening där några av de största talangerna placeras för seniorspel i division 1. Att ta sig direkt från en akademi till allsvenskt spel är nämligen i princip omöjligt, även om några få exempel finns. Men för de allra flesta behövs ett mellansteg. HTFF:s existens har länge varit en het potatis i fotbollsdebatten. Andra allsvenska klubbar har uttryckt att samarbetet innebär en orättvis konkurrensfördel.

Samtidigt kan man konstatera att ett stort antal elitspelare runt om i Sverige har en HTFF-bakgrund i dag. En av dem, Samuel Adindu, avgjorde nyligen mötet med Kalmar FF och såg därmed till att hans Sirius behöll avståndet till tvåan i tabellen – Hammarby. En utredning om klonföreningar eller andra lagsverksamhet ligger för närvarande på Svenska Fotbollförbundets bord. Men hur ser de då ut i vardagen, kontaktytorna mellan Hammarbys akademi och HTFF? Jocke Rydberg pekar inåt lokalen.

– Vi delar ju kontor så det är ständiga informella möten. Men vi har även ett formellt möte i månaden. Då samlar vi några nyckelpersoner från akademien, HTFF och A-laget. Då går vi bland annat igenom trupplanering inför framtiden men tittar även på övergången in i A-laget. Vad kommer underifrån? Hur ser deras resa ut? Därefter synkar vi allt internt. Stämningen är alltid bra, vi är många som vill samma sak.

Storklubbarnas akademier fyller i huvudsak två syften. Det ena – som får mest utrymme i media – är det ekonomiska. Försäljning av unga spelare har på senare år seglat upp som många elitklubbers främsta intäktskälla – före pengar från Europaspel, publikintäkter och souvenirförsäljning. Egenfostrade spelare från akademien ger dessutom ofta högre nettopengar eftersom klubben då inte behövt betala någon övergångssumma för dem. Men Jocke Rydberg vill gärna även tala om det andra syftet.

– Det är den roligaste delen och handlar mycket

Hammarbys Markus Karlsson jublar efter fotbollsmatchen i Allsvenskan mellan Hammarby och Malmö FF den 17 maj 2026 i Stockholm.

om identitetsskapande. Vi lever ju i en tid där fotbollen blivit väldigt globaliserad. Det är lättare att komma utomlands och omsättningen på spelare är hög. Där kan man fundera över hur Allsvenskan då kan vara hetare än någonsin?

– Jag tror att det handlar om att den lokala och regionala förankringen är superviktig för många. Egna spelare som Markus Karlsson och Hampus Skoglund betyder jättemycket för fansen. Jag tycker inte att de värdena lyfts tillräckligt i media.

MAN SKULLE KUNNA tro att i den beskrivna globaliserade fotbollsvärlden – och med all tillgänglig information från internationella klubbar och diverse experter – att akademier ständigt benchmarkar hur de bästa i andra länder jobbar. Men riktigt så är det inte, förklarar Jocke, åtminstone inte i Hammarbys akademi. Visst, att ta lite inspiration från något lag på en internationell cup händer väl ibland. Men generellt, betonar han, går det snarare mot att man väljer bort det. Informationsflödet har helt enkelt blivit för stort. Blicken vänds i stället mer inåt mot den egna verksamheten.

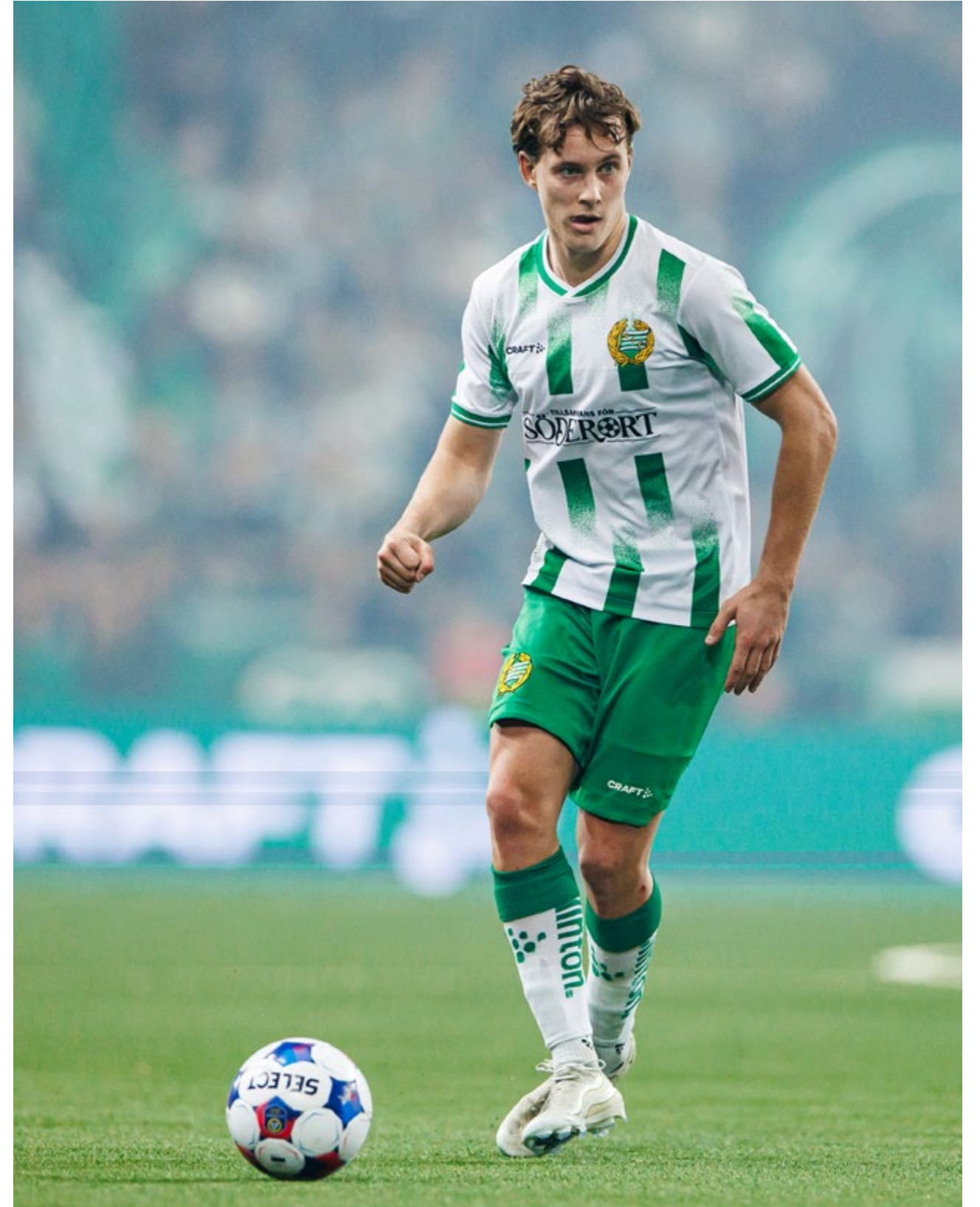
– Ja precis, det har blivit mer att man tittar på vad vi själva gör och utvärderar det. Som ung ambitiös tränare kunde jag själv ibland gå in och titta på hur Liverpool löste sin speluppgögnad. Det där finns inte längre på samma sätt. Nu

handlar det mer om vår egen verksamhet och att hålla isär den från det som bedrivs på seniornivå.

Det sistnämnda är värt några egna rader. Vi talar om den utveckling som skett inom ungdomsfotbollen de senaste 20-30 åren. Att det var få förunnat att få jobba heltid med ungdomsfotboll för ett par, tre decennier sedan. Ungdomstränarna hade i princip enbart seniortränare att vända sig till om de ville diskutera något. Resultatet blev föga förvånande att ungdomsfotbollen i hög grad kom att präglas av vad man ägnade sig åt i klubbarnas seniorlag. I dag, åtminstone i de resursstarka klubbarna, ser det annorlunda ut.

– Nu är det många som jobbar heltid även under U-17nivå. Du kan prata ungdomsfotboll på riktigt med en hel grupp av kollegor. Tillsammans, i en professionell miljö, kan man utgå ifrån vad barn och ungdomar behöver. För det är en ganska stor skillnad jämfört med seniorfotboll. Det har helt enkelt skett en professionalisering av yrket ungdomsfotbollstränare. Man kan likna det vid ett universitet för barn- och ungdomsfotboll på akademnivå.

Så vad blir då nästa steg i akademiutvecklingen? Blir det ännu större staber med ytterligare individualisering av träningen? Visst kan det fortfarande bli fler anställda som jobbar med alla fotbollsspecifika detaljer. Men, tror Jocke, nästa steg blir nog att man i ännu högre grad ser fotbollsträ-

Hammarbys Hampus Skoglund under semifinalen i Svenska Cupen mellan Hammarby och Sirius den 22 mars 2026 i Stockholm.

Hammarbys Nahir Besara under fotbollsmatchen i Allsvenskan mellan Hammarby och Mjällby den 4 april 2026 i Stockholm.

Nahir Besara har ju en otrolig fysik på många sätt när det kommer till egenskaper som balans och koordination. Likväl är knappast han den första man tänker på när man talar i termer av ”en otrolig fysik”. Men han skapar ju hastighet genom sin hjärna, sitt beslutsfattande. Det är en av alla roliga saker med fotbollen, att det finns så många olika vägar.

ningen ur ett ännu mer holistiskt perspektiv. I klartext, fler timmar utanför snarare än på planen. Fysisk och psykologisk träning. Taktisk, i form av exempelvis videoanalys, något man jobbar systematiskt med redan i dag inom Hammarbys akademi.

– Absolut, inte i de allra yngsta åldrarna men det kommer inslag från 11-12 årsåldern. Från 13-14 år är det ett stående

inslag, både individuellt och kollektivt. Där går man igenom allt från vilken träning som ska bedrivas i dag till den som var i går och hur man ska spela i helgen. För att göra allt det här krävs det faciliteter, säger han och pekar mot de uppradda stolarna där A-laget genomför sina analyser dagtid och de yngre akademilagen på kvällen.

I detta då-nu-och sen-reportage har vi nu kommit till

framtiden. De 13-åringar som nu har börjat sin resa mot den hägrande elitfotbollen, mot att få ställa sig på 3Arenas stora scen inför 30 000 åskådare om tio år, vad är det egentligen för fotboll som de då kommer att vara en del av? Vilka egenskaper kommer de behöva ha? I avsaknad av kristallkula gör vi ändå ett försök till bedömning genom att utgå från några forskningsstudier. Och på det fysiologiska området hittar vi

då en artikel i tidskriften *Frontiers Sports Active Living* från 2020. I den ingick 2 875 spelare i åldrarna 8-19 år från engelska akademier. Forskarna jämförde de som senare nådde professionell nivå med de som inte lyckades ta det klivet. Samtliga spelare fick genomföra ett testbatteri där följande moment ingick: 20 meter sprintlöpning, slalom agility speed, spänsthopp samt ett aerobt uthållighetstest. Dessutom mätte forskarna olika kroppsmaått. Totalt handlade det om nästan 9 000 datapunkter som mättes kontinuerligt från 12-19 års ålder. Vad kom man då fram till? Jo, det visade sig att ungdomarna som senare blev professionella presterade bättre från tolv år och framåt på de olika fysiologiska parametrarna. De utvecklades även i en snabbare takt jämfört med de som inte blev proffs.

GYNNSAM GENETIK, EXTRA fys-träning – eller en kombination av bägge? Det svaret hittar vi tyvärr inte i studien. Men med de här resultaten i beaktande är det ändå intressant att höra hur unga spelares fysik värderas i en svensk toppklubb som Hammarby?

– Det är absolut något vi tar i beaktande. Olika fysiska kvaliteter är en parameter då vi identifierar talang. Det utgör även en stor del i vår träningsmetodik. Vi lägger i dag större vikt vid den atletiska träningen eftersom det blivit så tydligt att fotbollen utvecklats till en allt mer fysisk sport. Tittar du på en match från tidigt 2 000-tal så går det ju otroligt långsamt om du jämför med i dag. Speciellt när man tittar live så inser man vilken enorm atletism som finns där och vilken hastighet allt går i.

Snabbare och snabbare blir sannolikt även framtidens melodi. Det flesta ser då antagligen framför sig att andelen höghastighetslöpningar av det totala antalet löpmeter fortsätter att öka. Men hastighet i fotboll – och andra bollsporter – skapas inte enbart av att benen rör sig snabbare. Bollen kommer alltid att rulla snabbare än vad människans ben förmår springa. Den kroppsdel som är placerad ovanför axlarna kan också bidra till att tempot drivs upp.

Dessutom innefattar begreppet fysisk förmåga mer än bara ett stort hjärta och starka muskler. Sitter man på Årsta IP ligger då exemplet Nahir Besara nära till hands.

– Ja, Nahir är ett bra exempel. Han har ju en otrolig fysik på många sätt när det kommer till egenskaper som balans och koordination. Likväl är knappast han den första man tänker på när man talar i termer av ”en otrolig fysik”. Men han skapar ju hastighet genom sin hjärna, sitt beslutsfattande. Det är en av alla roliga saker med fotbollen, att det finns så många olika vägar. Med det sagt är tiden förbi då du kan komma undan med att vara lite dåligt tränad.

De fysiska aspekterna finns alltid med i diskussionerna då spelare scoutas. Det är även en faktor när det gäller valet av position för spelare.

Ett tydligt exempel är här Markus Karlsson – tidigare akademispelare och nu given på Hammarbys centrala mittfält.

Ett sätt att ta snabbare och bättre underbyggda beslut är att ständigt scanna av vad som sker på planen

Mjällbys tränare Karl Marius Aksum inför fotbollsmatchen i Svenska Cupen mellan Örgryte och Mjällby den 27 februari 2026 i Göteborg.

EN SPELARE SOM debuterade i A-laget som högerback under tränaren Marti Cifuentes. Men när Kim Hellberg tog över tyckte han att Markus Karlsson saknade tillräcklig snabbhet för att försvara stora ytor bakom sig som ytterback. Hans egenskaper skulle kanske passa bättre som central mittfältare, tänkte Kim Hellberg. Resten är historia. Uttrycket rätt man på rätt plats har väl sällan stämt så bra. Den analysen från det förra tränarlaget kommer förmodligen innebära att klubben snart kan räkna in 50-100 miljoner kronor i en spelarförsäljning.

– Fysiken måste alltid tas i beaktande. Vet man att en ung spelare sannolikt inte kommer att bli lång kan det exempelvis vara svårt att bli målvakt. Motsatsen gäller också, vet man att

en person kommer bli väldigt lång så kan det vara svårt på vissa positioner. En ytterback till exempel måste vara väldigt kvick i riktningssändringar i en-mot-en-situationer.

En sak som länge diskuterats inom idrottsforskningen är unga individers biologiska mognadsgrad. Särskilt kritisk är den frågan i åldrarna 12-16 år – det vill säga exakt då många klubbar drar igång sina akademiverksamheter. Risken finns alltid att fysisk mognad värderas högre än exempelvis spel-förståelse och beslutsfattande. På forskarspråk brukar man tala om den relativa ålderseffekten.

– Medvetenheten om den frågan fanns överhuvudtaget inte i klubben då jag började här för 7-8 år sedan. Det var väl där någonstans som man drog igång så kallade Futureteams

i ungdomslandslagen. Då betraktades de dock mer som en form av B-lag. I dag är det annorlunda. Numera finns det tydliga mätpunkter hur spelarna ligger till och hur träningen bör anpassas för att exempelvis skydda kroppens tillväxtzoner. Man anpassar även träningsmiljön så att mindre spelare inte enbart får träna med de som är större.

DET SKA BETONAS att det motsatta också gäller. Det vill säga, större barn och ungdomar behöver utmanas genom att träna och spela med någorlunda jämnstora. Att ta hänsyn till kroppsstorlek är lättare i träning jämfört med match. Metoden som brukar användas i matchspel är att flytta upp tidigt utvecklade spelare en åldersklass. Inom forskningen lyfts ibland begreppet ”Bio-banding” fram som en tänkbar lösning.

Kortfattat går det ut på att gruppera spelare efter biologisk mognad – längd, muskelmassa, skelettålder – snarare än kronologisk ålder. Allt för att skapa någorlunda likvärdiga villkor när det gäller spelares fysiska förutsättningar. Men om dessa tenderar att jämnas ut med stigande ålder, åtminstone på grupp-nivå, så finns det skäl att fundera över om det även gäller kognitiva färdigheter. Beslutsfattande är emellertid en egenskap som är svår att påverka med träning, tror Jocke Rydberg.

– Där har jag inget stöd i forskning men min känsla är att det är en egenskap som är svårare att påverka med träning. Det är nog en i hög grad medfödd egenskap. Efter att ha sett massor av talanger under tjugo års tid kan jag inte komma på någon som har gjort en extrem resa när det kommer till beslutsfattandet.

Trenden med allt fler höghastighetslöpningar kommer hålla i sig tror Jocke Rydberg. Men, fortsätter han, den allra största anledningen till att spelet kommer fortsätta gå snabbare handlar mer om olika taktiska delar och effektivare beslutsfattande. Allt skickligare spelare kommer leda till att bollen kan spelas framåt i ett tidigare skede på färre tillslag jämfört med i dag. J

ETT SÄTT ATT ta snabbare och bättre underbyggda beslut är att ständigt scanna av vad som sker på planen. Det är ett område som Mjällby AIF:s tränare Karl Marius Aksum doktorerat på. I en studie på 53 ungdomsspelare kunde Aksum visa att U-19 spelare scannade mer än U-17 spelare i olika anfallssituationer. Noterbart var även att de som scannade mer uppvisade ett högre antal lyckade passningar. Aksum slog också fast att position på planen och press från motståndarna påverkade scanningsbeteendet.

– Arsene Wenger har presenterat något liknande där han visade ett samband mellan nivån på spelarna och hur ofta de scannade på planen. Och att orientera sig genom scanning är så klart viktigt. Samtidigt behöver man fundera över varför man behöver scanna också. En sak som jag ofta tycker tappas bort i detta är att om du scannar väldigt mycket så kan det ju

Ju äldre ungdomsspelare blir desto mer scannar de omgivningen på fotbollsplanen visar doktor Karl-Marius Aksums egna studier. Elfsborgs Gustav Henriksson under en match i det allsvenska U-19 slutspelet.

faktiskt även bero på att du positionerat dig fel från början. Kommer du alltid helt felvänd från en mittfältsposition så tvingas du kanske flytta blicken bakåt hela tiden. Du kanske inte har sett vad som händer på grund av din kroppshållning.

I&K: Det finns ett alternativ till att scanna här tänker du?

– Ja, du kan i stället jobba med hur du vinklar upp din kropp i olika situationer. I stället för att springa med näsan mot din mittback och skrika ”Ge mig bollen!” så kan du backa ut i en vinkel som gör att du ser hela fotbollsplanen. Man kan hävda att det är en form av scanning det också.

Jag vet av egen erfarenhet hur svårt det kan vara att vrida huvudet, det är lätt att man tappar fokus på bollhållaren. Så alternativet är att ha en mer öppen kroppshållning.

En spännande sak med framtiden är att ingen människa sitter med ett facit. Det betyder förstås inte att det är förbjudet att ägna sig åt mer eller mindre kvalificerade spekulationer. Att dra ut en pågående utveckling i tangentens färdriktning.

Vem vet, när den mänskliga hjärnan inte längre förmår utveckla spelet fotboll så kommer nästa steg kanske tas med hjälp av artificiella hjärnor?

– Det ska bli intressant att se vart AI kan ta sporten, med tanke på vilken stor effekt den redan fått på resten av samhället. Min gissning är att tränare på elitnivå inom kort behöver jobba med att tolka AI-data. Att det kommer att påverka coachandet även i realtid, säger Jocke Rydberg. ■

Redaktören reflekterar

Chefredaktör Christian Carlsson.

Vad driver kostnaderna?

TEXT: CHRISTIAN CARLSSON

Den allvarsamma leken, anspelandes på Hjalmar Söderbergs klassiska roman, är titeln på en regeringsrapport från Centrum för Idrottsforskning (CIF). Skriften är en antologi där författarna, bland annat från konsultföretaget Strategirådet, utifrån olika utgångspunkter beskriver kostnadsutvecklingen inom svensk idrott. För att gå rakt på mål – det är en rapport som ger mig dubbla känslor.

Positiva sådana för att det är mycket bra att kostnadsaspekter av idrottsutövande tas upp och diskuteras. Å andra sidan känslan av att det är ett lite märkligt angreppssätt att utse landets fotbollsakademier som symbolen för ökande kostnader inom idrotten. Rapporten visar helt korrekt att det generellt blivit dyrare att idrotta. Och det ÄR verkligen ett problem att plånboken alldeles för ofta avgör vilka barn och ungdomar (vuxna också för all del) som kan utöva olika idrotter.

Den givna följdfrågan blir förstas varför det har blivit dyrare? På detta finns förstas svar på såväl makro-som mikronivå. Det har även blivit dyrare att handla mat i livsmedelsaffären, gå på bio, teater eller restaurang. Skälet till det kan handla om allt från omvärldsfaktorer, inflation och olika makroekonomiska fundamenta som dagligen påverkar oss alla. Naturligtvis påverkas även idrottsförbund och föreningar av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort. Den som vill fördjupa sig i den frågan kan läsa intervjun med SOK:s analytiker Anton Kalén i nummer 3-2025 av I&K.

Kortversionen är där annars att inflationen har gröpt ur idrottsförbundens anslag som nu varit oförändrade i ett antal år. Värdet på en miljon kronor för ett förbund har på några år urholkats till cirka 600 000 kronor. Resor, hotellrum, utrustning och andra kostnader har ökat samtidigt som anslagen inte har inflationsskyddats. I avsaknad av höjda anslag behöver förstas förbund och klubbar se till att själva öka sina intäkter. Det kan bland annat ske genom ökad sponsring, att arrangera cuper och tävlingar – och/eller via höjda medlems- och träningsavgifter för såväl vuxna som barn. Den här typen av faktorer tas också upp på ett förtjänstfullt sätt i rapporten. Problemet, som jag ser det, uppstår då man i nästa steg vill leda i bevis att det är fotbollsakademierna i landet som är motorn bakom de ökade kostnaderna i svensk barn- och ungdomsidrott. Nyckelorden

i denna process är enligt författarna professionalisering, tidig selektering och kommersialisering. Det handlar bland annat om att ungdomstränare går från att vara ideella till att bli anställda. Och att en sådan utveckling verkligen skett råder det inga tvivel om – åtminstone i ett antal större och möjligtvis även vissa medelstora föreningar. Men är det en professionalisering som också lett till drastiskt ökade kostnader för utövarna? Svaret, förklarar författarna helt korrekt, är att det kan finnas stora skillnader mellan dels olika idrotter (71 idrotter sorterar under Riksidrottsförbundets paraply, reds. anm), men även mellan olika platser i landet. Att det generellt är dyrare att leva i storstäder kontra på landsbygden gäller även när det kommer till ungdomsidrott. En tabell i rapporten visar att medlems- och träningsavgifterna för 15-åringar i genomsnitt är 1 517 kronor per år på landsbygden (12 föreningar), 2 704 kronor i medelstora städer (20 föreningar) och 4 189 kronor i storstäder (16 föreningar). Så visst finns skillnaderna där, men de kostnaderna är ändå på en nivå som gör det rimligt även för unga från lägre socioekonomiska grupper att vara med.

VAD SOM DÄREMOT verkligen kan få kostnaderna att skena – i vissa idrotter – är utrustningen. Ishockeyn brukar där nämnas som ett exempel och alla som någon gång varit inne i en sportaffär vet att ishockeyutrustning är väldigt dyr. Det finns en medvetenhet inom ishockeyn att detta utgör ett problem och olika modeller med lånesystem har införts. Andra sporter som är dokumenterat dyra att utöva är exempelvis segling, ridsport, tennis och golf. I idrotter som dessa är det en uppenbar utmaning när det gäller såväl bredd som elit (talangpoolen följer ju inte den socioekonomiska nivåindelningen). Fotbollen hör på det stora hela inte till kategorin idrotter som är dyra att utöva. Det vet jag av egen erfarenhet efter ett helt liv med sporten både tidigare som spelare och senare i livet som förälder, och även ledare, till ett barn som spelade i IFK Lidingös och Djurgårdens fotbollsakademier.

Just det är ju också ett av huvudskälen till att fotbollen är vår överlägset största folksport både när det gäller bredd och elit. Mellan åren 2019-2024 ökade fotbollsdeltagandet på ungdomssidan med 23 procent – medan övriga idrotter i princip stått stilla. Det hade naturligtvis inte skett om medlems- och träningsavgifterna varit orimliga. I utrustningsväg är allt som behövs ett par fotbollsskor och benschydd. I rapporten tas även cupspel, vid sidan av det ordinarie seriespelet, upp som en ytterligare kostnad. Men talar man där om de större akademierna, som enligt rapporten ska driva kostnaderna, så är det inget som drabbar familjerna till de ungdomar som spelar där. Elitklubbarna återinvesterar de pengar som kommer från försäljning av de egna akademispelarna genom att anställa tränare samt åka på cuper och träningsläger. Det i sig är naturligtvis ett exempel på en kommersialisering. Men utan den hade spelare som Alexander Isak, Taha Ayari med flera inte kunnat erbjudas den utbildning som tagit dem dit de är i dag.

ELLER FÖRRESTEN, DET hade faktiskt kunnat finnas en alternativ väg till det kommersiella spåret åtminstone vad gäller tränardelen. Den skulle kräva att våra politiker vore beredda att satsa en "Handslags-miljard" (eller varför inte två...) – inte på tillfälliga projekt utan på att öronmärka resurser till att anställa en massa tränare i idrottsförbunden. Då får man en professionalisering av tränarkåren (och det får väl ändå anses som positivt – eller?) – utan kommersialisering. Idén är inte min utan Peter Reinebos, SOK:s förre sportchef. I denna modell ingår då även att duktiga elittränare får i uppdrag att internutbilda ideella tränare i föreningarna. På så sätt höjs kompetensen både på bredd- och elitnivå. Dessutom skulle då behovet av att köpa externa träningspass från kommersiella aktörer minska eftersom skickliga tränare då kunde erbjuda individuell träning inom klubbens ramar. Det skulle bli en rättvisereform eftersom plånboken då inte skulle avgöra vilka som kan få extraträning.

Den ideologiska konflikten mellan idrotten som ett hälsoverktyg kontra tävlingsidrott har historiska anor i Sverige som sträcker sig ända till fejden mellan Per Henrik Ling och Viktor

Balck. Den förre var emot tävlingsmomentet och ansåg att hans gymnastikövningar enbart handlade om hälsa och inte om att jämföra prestationer. Den senare verkade för tävlingsidrott och var med och grundade de moderna olympiska spelen. Idrott utan tävling var "dött", enligt Balck. Att antologin "Den allvarsamma leken" går i Lings fotspår råder det inga som helst tvivel om. Ifrågasättandet av en mer professionaliserad ungdomsidrott löper som en röd tråd genom hela boken. Citatet nedan är från ett av kapitlen: "Även om idrottens mest dominerande logik – tävling, rangordning och prestation – är starkt rotad även i barn- och ungdomsidrotten menar vi att den är möjlig att utmana." Tydligare än så kan det väl inte skrivas. Men, funderar jag då jag läser rapporten, är det verkligen forskarens roll att driva ideologiska kampanjer? Borde inte en statligt beställd rapport vara mer objektiv i sin utgångspunkt i en fråga där det historiskt har funnits skilda ideologiska ingångar? ■

Svenska modellen sågad

Sverige och Norge ska delta i fotbolls-VM som är idrottsvärldens största globala event. Det ska inte Danmark – och som vanligt inte Finland. Men kan man verkligen se denna kvalificering som en symbol för att svensk elitidrott är på frammarsch generellt? Svaret är ett mycket tydligt nej, menar två danska forskare som i en färsk rapport sågar åtminstone delar av den svenska modellen för elitidrott. Den bistra sanningen är att vi blivit frånåkta på område efter område som har relevans för elitidrottens ställning.

TEXT: CHRISTIAN CARLSSON

Fanny Roos, Sverige.

Fotbollslaget haltade sig fram hela vägen till VM i Mexico, USA och Kanada. Det krävdes både käpp, krycka och ett förlåtande FIFA-system för att törstande svenska fotbollsfans skulle få uppleva en efterlängtd VM-sommar. Norge däremot forsade fram i kvalet och när lagen ställdes mot varandra i en träningsmatch nyligen så kändes paradigmskiftet smärtsamt uppenbart. Och då har vi inte ens nämnt att Norge tog VM-brons i ishockey (!) medan Tre Kronor fick respass redan i kvartsfinal. Visst, i enstaka matcher och tävlingar kan förstås alltid tillfälligheter och omständigheter spela in.

Men vad finns egentligen att säga om de inbördes nordiska styrkeförhållandena när det kommer till mer övergripande faktorer inom ländernas elitidrottssystem? I rapporten ”Toppidrott i Skandinavien” (Capellen Damm Forskning) görs en djupdykning i de fyra nordiska ländernas (Island är inte med) elitidrott. Då är det väl bara att rycka på axlarna med en gång – kapitlet om Sverige innehåller nämligen svindande kritik mot det svenska elitidrottssystemet. I&K har läst och begrundat kapitlet ”Elite sport in the nordic countries: a comparative analysis of Denmark, Finland, Norway and Sweden av forskarna Klaus Nielsen och Rasmus K. Storm.

Organisationsformen

Författarna slår fast att det internationellt råder konsensus bland sportchefer, tränare, aktiva och olika experter att en centraliserad modell är effektivare för att få ut maximal effekt av ett lands elitidrott. Men svensk elitidrott är som bekant inte centraliserad

utan ansvaret delas mellan RF, SOK och SPK. Det skulle trots allt kunna fungera, menar forskarna, men den studie man själv genomförde pekar tyvärr inte i den riktningen.

”Så har hitintills inte varit fallet. Den uppfattningen delas av nästan alla initierade intervjuade som anser att den existerande organisationsstrukturen inte uppfyller syftena. Nästan alla klagar över ’dubbelkommandot’, bristen på tydlighet, ineffektiviteten och även rivaliteten mellan organisationerna. Få försvarar systemet och ingen skulle sannolikt byggt ett sådant system i dag om de fick börja om från grunden.”

Ord och inga visor från den danska forskningsorganisationen. På pluskontot nämns i alla fall initiativet ”Elitidrott 2030” där de bägge organisationerna gemensamt satt upp åtta punkter att jobba vidare med.

Resurser

Sverige är sämst i klassen i en nordisk kontext när det gäller finansiering av elitidrott. Till och med Finland – som länge haft en sportslig ökenvandring (Det färskas VM-guldet i ishockey undantaget) både på sommar- och vintersidan erhåller mer pengar än Sverige till sin elitidrott.

Det är ett faktum som dels beror på en relativt blygsam ekonomisk support från svenska regeringar men även på de förhållandevis små sponsorintäkterna.

”En signifikant ökning av resurser till elitidrotten är avgörande för om elitidrotten i Sverige ska kunna bibehålla eller förbättra sin nuvarande sportsliga nivå internationellt.”

Hannes Bjorninen, Finland, firar guld i ishockey-VM 2026.

ELITE SPORT IN THE NORDIC COUNTRIES

Table 1. Schematic comparison of elite sport systems in Finland, Denmark, Norway, and Sweden

	Finland	Denmark	Norway	Sweden
Main characteristics of sport system				
Role of broad voluntary movement	High	High	High	High
Mass participation	High	High	High	High
Culture and tradition				
Egalitarianism	Medium/high	Medium/high	High	High
Legitimacy of elite sport	Low	Medium/high	High	Medium
‘Nationalism’	Medium	Medium	High	Low
Governance and organisation				
Unified centralised structure	Low	High	High	Low
Professionalism and operational autonomy	Medium	High	High	Medium/low
Cooperation and coordination	Low – but improving	High	High	Low – but improving
Role of the state	High	High/medium	Medium	Low
Autonomy of sports organisations	Low	Medium/high	High	High
Performance and its impacts on reform				
Results/international competitiveness	Low	Medium, increasing	High	Medium, stagnating
Impact of poor results on reform	Low	High	High	Medium
Financial support				
State financial support	Medium	Medium/high	Medium/high	Low
Private sponsorships and donations	Low	Medium/high	Medium/high	Medium/low
Targeting of support	Low- but increasing	High	Medium/high	Low - but increasing
Performance goals	Yes – but lacks detail and no follow-up	Yes	Yes	Yes – new with flaws
Other pillars of the elite sport system				
Talent recruitment and development	Medium	Medium	Medium/high	Medium/high
Athletes’ financial support	Medium	Medium	Medium	Medium/low
Support of dual careers	Medium, improving	High	High	High
Availability and quality of training facilities	High	Medium/high	High	Medium/high
Location of training facilities	Medium	Low	High	Medium
	Finland	Denmark	Norway	Sweden
Coaches and coach development	Low, but improving	Medium/low	Medium/high	Medium/low
Access to national and international competitions	High	High	High	Medium/high
Research, sport science, technology and expert resources	Medium/high	Medium/high	High	Medium
Learning across sports	Medium/low	Medium	High	Medium/low

Holger Rune, Danmark, Wimbledon 2025.

En passning till vem som nu blir idrottsminister efter valet i september. Kanske är ett rejält VM-fiasko för det svenska fotbollslandslaget följt av ett lika stort misslyckande för våra friidrottare vid EM i augusti det som krävs för att väcka det svenska folkets vrede lagom före valdagen. Misslyckade mästerskap har föregått satsningarna på elitidrott hos många av de nationer som återfinns i världstoppen i dag.

Det svenska samhället

Det finns, menar de danska forskarna, värderingar i det svenska samhället som inte är gynnsamma när det kommer till satsningar på elitidrott. Normer om jämlikhet är djupt inbäddade i den svenska välfärdsstaten och i samhället. Det visar sig enligt författarna bland annat i att fördelning av anslag inte kopplas till resultat i förhållande till uppsatta mål.

”Dessutom är elitidrottens legitimitet ifrågasatt i Sverige, i kontrast till i Danmark och Norge. Framgångar i elitidrott verkar inte betyda så mycket i Sverige i jämförelse med de flesta länder.”

Det sistnämnda kan alltid diskuteras. Att stora delar av svenska folket älskar sina landslag råder det nog inga tvivel om. De danska forskarna må vara förlåtna, de var inte med i Rålambshovsparken 1994, på Sergels Torg efter något av VM-gulden i ishockey eller då Truls Möregård skapade pingisfeber under OS i Paris. Men syftar de på inställningen från det politiska systemet så skulle nog många skriva under på det påståendet. ■

DOPING- DETEKTIVVERNA DETEKTERAR

TEXT: CHRISTIAN CARLSSON

Toppidrottare som fastnar i dopingkontroller – men bedyrar sin oskuld – läser vi om med jämna mellanrum. Och att misstagsdoping verkligen inträffar ibland råder det inga tvivel om. Samtidigt är det väl känt att även motsatsen förekommer – utövare som medvetet dopar sig och skyller på olika omständigheter då de testar positivt. För att kunna skilja det ena från det andra pågår i dag ett underrättelsearbete som många gånger skulle kunna utgöra stoff till en detektivroman. I&K har besökt ett seminarium om kontamineringsdoping, arrangerat av Antidoping Sverige och det Vetenskapliga Antidopingkollegiet.

Vem ska jag tro på?, sjöng Thomas di Leva i sin stora genombrottslåt. En låt som skulle kunna utgöra ledmotiv till filmen om kontamineringsdoping. Det är en snårig djungel av medicin, juridik och omfattande underrättelsearbete. Att den internationella idrottsrörelsen – med World Anti Doping Agency (WADA) i spetsen en gång i tiden beslutade sig för att dra i gång hela det här maskineriet (för ett stort och kostsamt maskineri är det) handlar i grund och botten om begreppet

”Level Playing Field”. Att grundförutsättningarna i idrottstävlingar ska vara rättvisa. Det är dom ändå inte, kan vi meddela, men den mer filosofiska diskussionen spar vi till ett annat tillfälle. Men för att idrotten ändå ska bli så rättvist som möjligt har WADA som bekant tagit fram en dopinglista som inkluderar förbjudna substanser och metoder, som alla tävlingsidrottare har att förhålla sig till. Och här kommer ännu ett centralt begrepp på engelska – strict liability. I klartext betyder det att det alltid är idrottsutövaren som har ansvaret för vad som hamnar i hans kropp. Enkelt i teorin – ofta betydligt mer komplicerat i praktiken – har det visat sig. Människan må nämligen ha många goda egenskaper, men att tala sanning är kanske inte alltid den mest framträdande. När det gäller en påstådd misstagsdoping är antidopingarbetarnas stora utmaning ofta att skilja ut sanningar från halvsanningar och rena lögner.

– Tyvärr tycks minnesförlust utgöra den vanligaste biverkningen av de här kontaminerade produkterna, konstaterar

professor Åke Andrén-Sandberg som är en av landets ledande antidopingexperter.

I dopinghistorien finns det fall där frågan om avsikt aldrig har behövt ställas. En av de mest kända torde vara

”Operation Aderlass” 2019 där den österrikiske längdskidåkaren Max Hauke fångades på film av polis då han genomförde en blodtransfusion med en nål i armen. Hauke blev tagen på bar gärning och dömdes till fyra års avstängning. När det kommer till så kallad kontamineringsdoping är skuldfrågan emellertid ofta betydligt knivigare. Men, till att börja med, vad innebär det egentligen att en produkt är kontaminerad? Dopingreglerna från WADA lyder som följer:

”En produkt som innehåller en förbjuden substans som inte finns angiven på produktens förpackning och inte heller kan upptäckas vid en rimlig internsökning.”

Det kommer en ny världsantidopingkod som träder i kraft januari 2027 och där kommer definitionen bli något bredare. Ordet ”produkt” ersätts då av ”kontaminerad källa”. Skälet är, har det visat sig, att det inte endast är produkter som kan vara kontaminerade. Otillåtna substanser kan nämligen dyka upp lite varstans i olika miljöer, under massage eller vid sexuella kontakter för att ta några exempel. Några av de mer eller mindre osannolika fallen som skett genom åren kan ni läsa

Professor Åke Andrén-Sandberg

Den österrikiska skidåkaren Max Hauke.

om här bredvid.

– Oavsiktlig doping är just nu ett hett debatterat ämne i antidoping-världen. Förra veckan hölls ett stort seminarium i Lausanne där 350 experter deltog. En session där ägnades enbart åt kontamineringsfrågan. Där framkom bland annat att allt fler idrottare skyller på kontaminering då man fastnar i en dopingskontroll. Det har också börjat dyka upp försvarsadvokater som specialiserat sig på detta område, säger Fredrik Lauritzen från Antidoping Norge som också är ledamot av en arbetsgrupp inom WADA som arbetar med oavsiktlig doping.

Uppgifter från WADA gör gällande att kosttillskott, både i Sverige och globalt, utgör den främsta källan till kontamineringsdoping. Kosttillskottsbranschen är sedan länge en mångmiljardindustri, innehållande mer eller mindre seriösa aktörer. Fredrik Lauritzen berättar att en

Fredrik Lauritzen, Antidoping Norge.

internationell undersökning om kontamineringsdoping nyligen genomförts där 32 nationella antidopingsbyråer (NADO:s) besvarat ett antal enkätfrågor. Där visar det sig att hela 84 procent av tillfrågade NADO:s har behövt hantera kontamineringsfall under de två senaste åren. Hela 75 procent av dessa fall handlade om kosttillskott.

I en annan, norsk, studie från Christine Helle och medarbetare, köptes det in och analyserades kosttillskott från olika leverantörer. Dopingsubstanser upptäcktes i nio procent av produkterna – samtliga var köpta på en svensk webbsida.

I sammanhanget bör även en annan tidigare norsk studie nämnas. I den analyserades samtliga dopingsfall i landet, totalt 192 stycken. Av resultaten där framgår att utövarna i 26 procent av fallen hävdade att intag av kosttillskott låg bakom deras positiva analysresultat. När dessa

Christine Helle, Antidoping.

utsagor sedan undersöktes så kunde det slås fast att källan till resultatet i hälften av fallen kom från kosttillskott.

– Nästan hälften, 48 procent, av alla produkterna var köpta i Sverige. Det är en större risk att köpa kosttillskott i Sverige än i Norge. Vi säger till våra utövare att inte köpa dem i Sverige, säger Fredrik Lauritzen.

Att en idrottsutövare som väljer att inta någon form av kosttillskott tar en risk är uppenbart. Samtidigt vet alla som tävlat att det ibland kan vara ett enkelt och praktiskt sätt att exempelvis säkerställa nödvändiga energinivåer. Det finns också skäl att nyansera själva begreppet kosttillskott. Talar man om vitaminpiller, kolhydratbars eller olika fettförbrän-

nande produkter? Variationerna i risknivå mellan olika produktkategorier kan vara stora.

– Våra studier visar att man ska undvika produkter för fettförbränning samt så kallade Pre Workouts, säger Fredrik Lauritzen.

Han berättar att det nu pågår ett nordiskt forskningsprojekt där data samlas in från de dopingkontroller som genomförts inom länderna. Data från totalt 38 000 dopningskontroller har sammanställts och forskarna undersöker även vilka kosttillskott och mediciner utövarna tagit den senaste veckan.

– Jag kan avslöja ett preliminärt resultat här – Sverige

ligger INTE i topp när det kommer till användning av de här produkterna, säger Fredrik Lauritzen.

Följdfrågan är given – vilket land gör det då?

Han ler och svarar:

– Ett annat land...

Vi lämnar det fritt för tolkning vilket land det kan tänkas vara. Klart är i alla fall att en idrottsutövare själv förväntas kontrollera de produkter som konsumeras. Det gäller att lusläsa innehållsförteckningarna för att se om de innehåller någon substans som står upptagen på WADA:s dopinglista. Problemet är att det finns oseriösa aktörer i branschen som tillför otillåtna ämnen i hemlighet.

– Idrottare intar alltid kosttillskott på egen risk. Man ska veta att det är sällsynt att en avstängning kortas ned i tid om inte utövaren visat mycket stor försiktighet vid intag av produkten. Domar från idrottens skiljedomstol CAS visar att det är mycket svårt att bevisa att en förbjuden substans kommit från ett kontaminerat kosttillskott om inte produkten i fråga analyseras på exempelvis ett dopinglaboratorium, säger Jessica Wissman som är jurist hos Antidoping Sverige.

Men går då en idrottare helt säker om hen väljer bort kosttillskott eller åtminstone iakttar största försiktighet vid inköp av dem? Svaret är dessvärre nej. Kontaminering via livsmedel utgör nämligen en annan riskfaktor och i synnerhet de som gillar kött behöver vara på sin vakt.

– Av en studie från WADA framkommer att idrottare kan testa positivt för Clenbuterol (en anabol steroid, reds. anm) efter att ha ätit kontaminerat kött. Här har länder som Mexico,

Kina och Guatemala visat sig utgöra riskländer. För en idrottare krävs dokumentation om ett ärende ska kunna

avskrivas och även uppgifter om hur mycket man ätit och när. Bevisning kan exempelvis vara en flygbiljett som visar att man befunnit sig i någon av dessa länder och även ett kvitto från den restaurang där man ätit köttet. Hen ska även kunna beskriva detaljer kring intaget som till exempel hur mycket man åt av något och när, säger Jessica Wissman.

– Nej, gränser för kokain är mycket generöst satta. En idrottare behöver verkligen få i sig mycket för att passera gränsen.

VILKEN TYP AV kontaminering känner då idrottsutövare störst oro för? Siffror från Antidoping Norge visar att det främst, föga förvånande, handlar om kosttillskott. Hela 92 procent av de svarande uppger en oro för detta. Men att så många som 88 procent också känner sig oroade över att ta läkemedel får ändå betraktas som mer anmärkningsvärt. Borde man inte kunna känna sig trygg i att använda läkemedel med tanke på vilka rigorösa kontroller de går igenom?

– Visst känns det problematiskt att det kan finnas saker i läkemedel som inte ska vara där. Men det här är nivåer under läkemedelsindustrins gränser och utgör därför inget problem för Läkemedelsverket, säger Anton Pohanka som är kemist vid Stockholms Dopinglaboratorium.

I takt med att de ackrediterade dopinglaboratorierna fått en allt mer tekniskt avancerad utrustning har det blivit möjligt att detektera betydligt lägre nivåer av substanser. I grunden är det förstås en positiv utveckling. Samtidigt innebär det onekligen en utmaning för dopinglaboratorierna när det kommer till tolkningen av resultaten. Det saknas knappast frågor att analysera.

– Det är en ögonblicksbild vi ser. Är det vi ser slutet av en

utsöndring från ett större intag? Eller är det den maximala koncentrationen från ett mindre? Kan det handla om en större dos som togs för länge sedan i dopingsyfte eller rör det sig möjligen om så kallad mikrodoping? Finns det en möjlighet att det beror på en kontaminering? Svaren på alla de här frågorna är – vi vet inte, säger Anton Pohanka.

De allra flesta ställer sig förhoppningsvis bakom begreppet ”Level playing field”. Man vill se en rättvis idrott. Samtidigt, menar kritiker av det omfattande antidopingsystemet, gäller det att hålla två tankar i huvudet samtidigt. I den andra vågskålen finns nämligen farhågor om en allt för omfattande kontrollapparat som i allt för hög grad inskränker tävlingsidrottarens möjligheter att leva ett normalt liv. Det är en ständig balansgång.

– Dopinglaboratorierna kan i dag detektera extremt små mängder av olika förbjudna substanser. Vi vill kunna hitta de som dopar sig medvetet med mikrodoser eller som dopat sig långt bak i tiden. Men samtidigt vill vi skydda de idrottare som fått i sig dessa substanser omedvetet. Det är de här intressena som måste vägas mot varandra, säger Jessica Wissman.

VAD TYCKER DÅ idrottsutövarna själva? Hur långt tycker dom att det är rimligt att dra systemet för att man ska kunna upptäcka olika förbjudna substanser? Frågan ställdes nyligen av Antidoping Norge till en grupp norska elitidrottare.

– Vi frågade om de föredrog ett system som upptäcker alla förbjudna substanser eller ett där några skyldiga kommer att klara sig undan? Resultatet visar att de föredrar ett system där inte extremt små mängder syns vid tester, säger Fredrik Lauritzen.

Hur går det då till när det upprättas ett dopingärende i Sverige? Anders Hübinette, ordförande i Riksidrottsnämnden, förklarar att det alltid börjar hos Antidoping Sverige som han liknar vid en polis- eller åklagarmyndighet. Därefter kan det hamna hos Dopingnämnden men många fall avgörs redan hos Antidoping Sverige. Kommer ett positivt analysvar från Stockholms Dopinglaboratorium så är utgångspunkten att det är korrekt. Möjligheten finns förvisso för utövaren att hävda att laboratoriet begått något misstag, men det är ytterst ovanligt att någon ens försöker med det. Och i det läget hamnar då bevisbördan hos idrottaren. I princip handlar det då om att försöka få till stånd ”Påföljdsreducerande omständigheter”.

Jessica Wissman,
Antidoping.

Att visa att det aldrig funnits någon avsikt att få i sig den förbjudna substansen. För att lyckas med ett sådant konststycke, som är allt annat än lätt, krävs att hen uppnår en ”sannolikhetsövertikt”. I klartext att mer ska tala för idrottarens berättelse än mot. Hur frågan – hur det otillåtna medlet hamnat i kroppen – kommer att avgöra utfallet.

Juristerna hos CAS jobbar här med en 51-procentsregel. Den handlar helt enkelt om att sannolikheten för att det idrottsutövaren hävdar ska vara högre än det motparten påstår. Minst 51 procent måste tala för hen. Att enbart hävda sin oskuld i största allmänhet räcker förstås inte. Det är inte ens tillräckligt att hen försökt hitta källan till den förbjudna substansen. Faktiska bevis är det som gäller. Ofta, berättar Anders Hübinette, så behövs det flera omständigheter som talar för utövaren för att nå upp till 51-procentnivån eller högre. Men hur kan man då som domare komma fram till en sådan siffra? Hur kvantifierar man olika utsagor? Juridik må vara snårigt men är ju trots allt inte naturvetenskap.

– Man använder sig av beviskraven och försöker göra en bedömning av dom omständigheter man har framför sig för att sedan se om man hamnar under eller över den gränsen. Mer ska i alla fall tala för än emot enligt CAS. Hur man sedan kvantifierar de här omständigheterna, för och emot, det finns så klart ingen vetenskap i det. Det handlar inte om någon matematik, säger Anders Hübinette. ■

Anders Hübinette, ordförande i Riksidrottsnämnden,

Therese Johaug

Vad hände?

Under ett träningsläger i Italien fick Therese Johaug ett stort munsår på läpparna. Skidförbundets läkare införskaddade då läppsalvan Trofodermin på ett lokalt apotek. Det var en salva för att behandla brännskadade läppar – som dock innehöll den anabola steroiden clostebol. På förpackningen framgick det dessutom tydligt att salvan var dopingklassad i idrottssammanhang.

Läkaren Fredrik Bendiksen tog på sig ansvaret och avgick efter händelsen. Therese Johaug bedyrade på en känslösam presskonferens sin oskuld, att hon inte hade kontrollerat innehållet i salvan. Fredrik Lauritzen från Antidoping Norge minns den turbulenta tiden.

– Det blev en gigantisk chock för Antidoping Norge då vi fick beskedet. Att Therese Johaug, skiddrottningen, hade testat positivt för en anabol steroid. Vi skickade en utredare med polisbakgrund till Italien för att få fram fakta i fallet, bland annat från det aktuella apoteket. I den allmänna debatten ansåg vissa att hon var helt oskyldig medan andra trodde att det var något lur.

Vad blev domen?

Therese Johaug dömdes till arton månaders avstängning av CAS och missade därmed både VM 2017 och OS 2018.

Erriyon Knighton

Vad hände?

Den amerikanske sprintern Erriyon Knighton testade positivt för den förbjudna anabola steroiden trenbolon. Knighton hävdade att han måste ha fått i sig substansen då han – tillsammans med sin syster och flickvännens mamma – hade ätit en oxsvansburrito på en restaurang i Florida. Han gick tillbaka till restaurangen i syfte att ta reda på varifrån man inhandlat köttet. Det visade sig då att oxarna kom från Mexico och att köttet hade beretts i Nicauragua. Analyser visade att samtliga djur hade trenbolon i sig.

Vad blev domen?

Erriyon Knighton friades först av den amerikanska antidopingbyrån USADA som trodde på storyn om kontaminerat kött. Men det internationella friidrottsförbundet (World Athletics) och WADA överklagade beslutet varpå fallet hamnade i idrottens skiljedomstol CAS. Domen där blev fyra års avstängning vilket innebär att Knighton missar OS på hemmaplan i Los Angeles 2028.

Jannik Sinner

Vad hände?

Dåvarande världsettan i tennis Jannik Sinner testade positivt för clostebol vid två tillfällen under mars 2024. Sinners förklaring till testresultatet var att hans massör fört över clostebol via kontaktsmitta. Förklaringen gick ut på att massören använt en spray för att läka en skada på sitt finger. Sinner å sin sida hade en dokumenterad hudåkomma på sin rygg och där ansågs smittan ha uppstått under massagen. Själv förklarade Sinner att han varit helt ovetande om att hans entourage använde sprayen, varför han inte såg någon risk för doping. Genom skriftlig bevisning, vittnesmål och vetenskaplig expertis lyckades han övertyga de ansvariga om att det gått till på just det sättet och att han därmed var utan skuld. International Tennis Integrity Agency beslutade att inte stänga av Sinner. Men den juridiska processen var inte slut där.

Vad hände sedan?

WADA höll inte med om beslutet och överklagade till CAS med ett yrkande på 1-2 års avstängning. Att Sinners entourage var orsaken till testresultatet spelade ingen roll enligt WADA. Det är, menade man, idrottarens ansvar vilken medicinsk personal som anlitas och att de informeras om vad som gäller. Men, menade CAS vidare, det fanns trots allt en möjlighet till en så kallad påföljdsuppgörelse – som dock skulle kräva WADA:s godkännande. En sådan uppgörelse är ytterst ovanlig. Här ansåg emellertid WADA att det faktiskt fanns unika omständigheter. Domen blev därför tre månaders avstängning i stället för det först yrkade 1-2 år.

Virginia Fuchs

Vad hände?

I februari 2020 testade den amerikanska boxaren Virginia Fuchs, strax före OS i Tokyo, positivt för två otillåtna substanser via ett urinprov. Fuchs bedyrade sin oskuld och hävdade att hon fått i sig ämnena då hon haft samlag med sin pojkvän. Ärendet hamnade hos den amerikanska antidopingorganisationen USADA för vidare utredning.

Vad blev domen?

USADA:s utredning landade i slutsatsen att Fuchs talat sanning och att det gick att bevisa. Man konstaterade att halten som återfanns vid provet överensstämmer med vad som skulle kunna ske vid en sexuell överföring. Ett WADA-ackrediterat labb bekräftade också att de produkter som Fuchs partner använde innehöll terapeutiska mängder av de aktuella förbjudna substanserna. Virginia Fuchs friades och slapp därmed en fyraårig avstängning. Och eftersom provet samlats in utanför tävling så fanns heller inga tävlingsresultat som behövde diskvalificeras. USADA:s VD Trevor Trygart uttalade sig senare så här om den friande domen:

– Vi kommer att fortsätta förespråka ändringar av den internationella antidopningskoden så att en idrottare inte ska utsättas för några överträdelser eller onödigt offentlig uppmärksamhet om det inte finns någon avsikt att fuska eller förbättra prestationen. ■

Samarbete SCIF och Idrott&Kunskap

Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande

SCIF, Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande inleder nu ett samarbete med tidskriften **Idrott & Kunskap**. Samarbetet innebär att SCIF varannan vecka publicerar intressanta artiklar från tidskriften. **Idrott & Kunskap** i sin tur kommer att ha två öronmärkta sidor för SCIF i varje nummer. För SCIF innebär det att föreningen når ut till viktiga målgrupper såsom idrotts-, tränare, forskare och ledare.

Vilka är då SCIF?

Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande (SCIF) bildades 1897 och är landets första centrala idrottsorganisation. SCIF låg bakom ansökan om det olympiska spelen i Stockholm 1912 samt byggandet av Stockholms Stadion.

SCIF är en ideell förening med ett huvudsyfte att främja god idrott och säkerställa att idrottshistoria bibehålls och vårdas. Detta görs på olika sätt genom stipendier, utmärkelser, särskilda satsningar och stöd. En årlig verksamhetsplan och budget tas fram, vilken ligger till grund för samtliga utskotts/kommittéers insatser.

SCIF Verksamhetsidé

Sveriges Centralförening för Idrottens Främjande (SCIF) har till syfte att främja god idrott i Sverige.

Med bred kompetens och stark passion för idrott är SCIF en synlig och aktiv aktör som bidrar till god idrott och bär svensk idrottshistoria in i framtiden.

Detta görs genom stipendier och utmärkelser, samt genom att stötta initiativ från och samarbeten med idrottsrörelsen, lärosäten, historiska sällskap, civilsamhället och offentlig förvaltning.

SCIF äger och förvaltar den byggnadsminnesmärkta Tennispaviljongen – en av världens äldsta inomhusarenor för tennis som fortfarande används och som varsamt renoverats i nästan två år, 2023-2025 – och den s k B-hallen på Södra Fiskartorpsvägen.

Vad gör SCIF?

- SCIF satsar på idrottsmedicin bland annat genom att dela ut tre Forskningspriser.
- SCIF utser Årets svenska idrottsförbund, som belönas med Stora Priset (500 000 kr).
- SCIF belönar även stora ledarinsatser genom att årligen dela ut Prinsens plakett, den förnämsta utmärkelsen för idrottsledare i Sverige.
- SCIF delar ut två stipendier för idrottshistoriska och idrottskulturella gärningar:
 - Idrottslig kulturminnesvård
 - Idrottslig kulturgestaltning
- SCIF ger idrottsmuséer och idrottshistoriska sällskap som är medlem i SCIF möjlighet att söka stöd för utvecklingsprojekt och arrangerar årligen en nätverksträff för dem.
- SCIF delar också ut Idrottsskölden. Som skolans idrottsprofil har mottagaren av Idrottsskölden utmärkt sig i någon idrott på gymnasieskolan. Sedan 1906 har över 13 000 sköldar delats ut.
- SCIF delar sedan 2024 ut pris till föreningar, Inspirerande idrott.
- SCIF ger ut Blå Boken, sedan 1908 en årsskrift som skildrar både historiska och aktuella idrottsfrågor.
- SCIF samverkar med och stödjer Fritidsbanken. En organisation som finns på många håll i landet och är som ett bibliotek, fast med sport- och friluftsprylar.

Idag äger Stockholms stad Stadion, men SCIF äger Stadions historia som vi förvaltar och vårdar.

TYCKER DU ATT den här föreningen gör viktiga saker och vill stötta dem så får du gärna bli medlem. Som medlem får du beställa Blå Boken (SCIF:s årsbok). Du får också intressanta nyheter i din inkorg och får inbjudningar till olika events.

Medlemsavgiften 200 kr för fysiska medlemmar. Du kan bli medlem på vår hemsida, www.scif.se

SCIF:s beslutande organ är styrelsen. Den består av Konungen utsedd ordförande samt 20 ledamöter. Mandatperioden för ledamöterna är fyra år och inleds den 1 januari året efter valet. Ledamöterna utses av styrelsen. Avgår ledamot före mandatperiodens utgång utser styrelsen ersättare. Årsmöte, s.k. OAS, Ordinarie Allmänt Sammanträde hålls i maj varje år. På hemsidan hittar du föreningens verksamhetsplan.

Ordförande i föreningen är Rajne Söderberg, sekreterare är Doris Högne Rydheim och kassaförvaltare är Jonas Bergqvist. Du hittar alla styrelsemedlemmar på hemsidan. Föreningen har ett antal kommittéer som bereder olika frågor samt priser.

Blå Boken kommittén, Åke Jönsson ordförande.
Forskningskommittén, Per Nilsson ordförande.
Idrottshistoriska kommittén, Per Norberg ordförande.
Idrottskommittén, Doris Högne Rydheim ordförande.
Hallkommittén Jonas Bergqvist ordförande.
Kommunikationskommittén, Beth Friberg ordförande.

Tennispaviljongen Östermalms Idrottsplats 1911

Foto: Oscar Halldin SCIFs arkiv

Stockholm Stadions Walk of Fame

TEXT: SCIF

30 juni 2022 invigdes högtidligen Walk of Fame av Stockholms dåvarande idrottsborgarråd Karin Ernlund och SCIF:s ordförande Rajne Söderberg.

Sammanlagt sju vackert rödtonade stenar från Älvdalen, med sex ingraverade världsrekordnoteringar och ett publikrekord för Stadion, placerades i Lidingövägens trottoar utanför Stadion.

Anhöriga till Gunder Hägg, Henry Kälarne och Nora-Anna Larsson fanns på plats den soliga sommardagen, för att avtäckta stenarna med deras släktingars världsrekord.

Anders Gärderud och Patrik Sjöberg var personligen närvarande vid sina rekordstenar och dessutom deltog representanter för the Rolling Stones (publikrekord på Stadion) och Brandkärens IK.

Ytterligare två världsrekordstenar i Walk of Fame avtäcktes den 17 september samma år, den svenske guldmedaljören i spjut vid OS 1912, Eric Lemming och den amerikanske fem- och tiokamparen Jim Thorpe som erövrade två guld vid samma OS.

Sedan dess har ytterligare 14 stenar avtäckts och när du läser detta så tillkom fyra den 7 juni.

Walk of Fame har nu en egen hemsida där du kan läsa mer om världsrekord och publikfester som skett på OS-arenan från 1912.

Av de senaste stenarna är en lite speciell. Det är den stora Lingiaden som genomfördes 1939 och 1949.

MED OLYMPISKA SPEL som förebild ville gymnastikledaren Agne Holmström skapa ett världsevenemang också för den tävlingsfria delen av fysisk fostran. Tillfället kom 1939. Hundra år tidigare hade ”den svenska gymnastikens fader” Per Henrik Ling avlidit. I år är det 250 år sedan han föddes vilket kommer att uppmärksammas i lite olika aktiviteter.

Svenska Gymnastikförbundet välkomnade intresserade i hela världen till en gymnastikfest och kongress i fysisk fostran – den första Lingiaden var född.

Den mest spektakulära inslaget i Lingiaden var de stora masstruppsuppvisningarna som hölls på Stockholms stadion, där även invigningen hölls. Sammanlagt deltog över 7 000 gymnaster i sådana uppvisningar.

Idén med Lingiaden var dock inte bara att visa upp gymnastiken för en imponerad publik. Tanken var också att detta skulle bli ett tillfälle för såväl gymnaster som deras ledare

och följeslagare att mötas, att se och lära av varandra. Gymnastikfesten kompletterades med en separat ”världskongress i fysisk fostran” som samlade 1 500 personer från 30 länder.

För Svenska Gymnastikförbundet blev Lingiaden en stor succé. Man beslutade därför att nya Lingiader skulle hållas med tio års intervall.

ÅR 1949 VAR det dags igen. Den andra Lingiaden blev dubbelt så stor som sin föregångare. Över 14 000 gymnaster deltog i festligheterna. Även detta år blev arrangemanget en sportlig och organisatorisk framgång. Däremot hade man sämre tur med vädret, med följderna att Lingiaden i folkmun kom att kallas för ”Regniaden”. Två nya inslag var att det internationella gymnastikförbundet (idag World Gymnastics) lockades att hålla sin egen kongress under Lingiaden samt att en världssportutställning arrangerades på Gärdet. Tyvärr blev den senare utställningen, mycket på grund av vädret, ett stort ekonomiskt bakslag. Detta skadade Lingiadens eftermäle och bidrog till att Svenska Gymnastikförbundet beslutade att helt upphöra med att arrangera Lingiader.

Här kunde historien ha slutat. Men trots ovädret hade det internationella gymnastikförbundet imponerats stort av vad man sett. Detta resulterade i att man redan fyra år senare tog över stafettpinnen och började organisera nya internationella

gymnastikfester utan tävlingsinslag, denna gång under namnet World Gymnaestrada. Än i dag arrangeras Gymnaestrador vart fjärde år. De är världens största återkommande idrottsevenemang utan tävlingsinslag och de samlar uppemot 20 000 deltagare. En mäktig tradition som formades i Stockholm och på Stadion i form av Lingiaderna 1939 och 1949 lever och frodas alltså än i dag. ■

QR-kod till sidan med mer info om Walk of Fame

Renaste spelen ever – eller?

TEXT: ÅKE ANDRÉN-SANDBERG

Inte ett enda dopingfall under OS i Milano/Cortina. Det blev resultatet då Antidopingmyndigheten ITA nyligen presenterade utfallet av samtliga prover som analyserats av det ackrediterade laboratoriet i Rom.

Den slutliga sammanställningen från testfasen under spelen uppgår till 3 053 prover som samlades in mellan den olympiska invigningen och avslutningsceremonin, från 1 848 idrottare, vilket motsvarar 63 procent av alla deltagare. Totalt ingår 2 180 urinprov, 768 blodprov och 105 DBS-prover ("torkade blodfläckar på ett läskpapper"), en siffra som är högre än i Peking 2022, då 55 procent av idrottarna testades.

Organisationen uppgav att representanter från alla nationella olympiska kommittéer som deltog i spelen testades, med en fördelning som i stort sett speglade storleken på delegationerna. USA, Italien, Kanada, Frankrike och Tyskland var bland de länder som testades mest, medan flest tester per idrott genomfördes inom ishockey, längdskidåkning, skidskytte, skridsko och alpin skidåkning. Fördelningen mellan tester som genomfördes under tävling och utanför tävling var också helt jämn, med 50 procent av proverna i varje kategori.

Enligt ITA utformades teststrategin utifrån en riskbedömning som gjordes före spelen, där man tog hänsyn till varje disciplins fysiologiska egenskaper, individuella idrottardata, landspecifika risknivåer och information från REVEAL, organisationens egen konfidentiella visuellblåsarplattform, samt samarbete med internationella förbund och andra antidopningsorganisationer.

DEN UNDERRÄTTELSEBASERADE METODEN tog även hänsyn till utvecklingen under månaderna före spelen, vilket innebär att de flesta tester som genomfördes under spelen var riktade och att resurser kunde användas mer effektivt.

I den tidigare fasen, som samordnades av ITA, hade 92 procent av deltagarna testats minst en gång under de sex månaderna före evenemanget, i enlighet med testrekommendationerna inför spelen och genomförda av ansvariga antidopningsorganisationer.

Organisationen betonar att även om tester under tävling ger en extra säkerhetsaspekt, är den period som verkligen är avgörande för systemets effektivitet tiden innan idrottarna anländer (exempelvis är anabola steroider långverkande och amfetamin kortverkande), och man framhåller att efterlevnaden av dessa tidigare rekommendationer är en viktig del av styrkan i det olympiska antidopningssystemet.

Som ITA själv understryker: "I detta skede har inga överträdelser av antidopningsregler fastställts baserat på resultaten från testerna som genomfördes under spelen." Organisationen uppger att alla prover som samlades in under spelen analyserades av antidopningslaboratoriet i Rom, ackrediterat av Världsantidopningsbyrån, i enlighet med Världsantidopningskoden och internationella standarder.

Organisationen uppger också att materialet kommer att lagras i deras centraliserade långtidslager i upp till 10 år och

kan bli föremål för ytterligare analyser om utvecklingen av analysmetoder gör det möjligt att upptäcka substanser eller metoder som inte kunde identifieras i den första analysen i Rom.

PÅ PLATS HADE organisationen ett team på 20 antidopningsexperten i Italien för att övervaka genomförandet av programmet på de olika tävlingsarenorna. Arbetet genomfördes i samarbete med organisationskommittén för Milano Cortina 2026 och NADO Italia, med stöd av experter från nationella antidopningsorganisationer, internationella testfunktionärer, personal för blodprovstagning och hundratals följeslagare som ansvarade för att meddela idrottare om tester. ITA arbetade också nära tillsammans med de italienska myndigheterna och med WADA:s oberoende observatörsgrupp som var närvarande vid spelen.

Den logistiska delen av programmet baserades på det digitala ekosystem som organisationen använder vid stora evenemang, med plattformar som är utformade för att samordna alla aktörer i antidopningssystemet och delegationerna. Den tekniska strukturen, som införlivades i det olympiska programmet vid spelen i Tokyo 2020 och har utvecklats sedan dess, presenteras av ITA som ett verktyg för att stärka effektiviteten, säkerheten och samarbetet som krävs för en operation av denna storlek.

Nu när arbetet med Milano Cortina 2026 är avslutat har organisationen avslutat ytterligare en upplaga av sitt olympiska program och riktar redan sin uppmärksamhet mot sina nästa stora uppdrag: ungdoms-OS i Dakar 2026 och OS i Los Angeles 2028, där man återigen förväntar sig att använda ett omfattande underrättelsebaserat system för att skydda ren idrott.

RENT STATISTISKT ÄR det alltid färre påträffade dopare under vinterspelen än sommar-OS, men inga dopade påträffade har det aldrig varit sedan OS i Moskva år 1980 där det är sannolikt att analyskvaliteten var för dålig och att det i själva verket var många dopade. De senaste vinterspelen var det 4 dopade i Beijing 2022, 4 i PyeongChang 4, 55 i Sochi och 6 i Vancouver.

Eftersom alla prover kan testas om under de närmsta tio åren finns det naturligtvis en möjlighet att det senare framkommer att någon trots allt varit dopad. Sannolikheten talar dock för att dagens elitidrottare i världsmästerskap och olympiska spel inte dopar sig i samband med tävlingarna eftersom risken är så stor att åka fast. Antidopningen ligger äntligen före doparna! ■

Den kvinnliga **KROPPSBYGGGÄRDÖDEN**

TEXT: ÅKE ANDRÉN-SANDBERG

K

vinnors deltagande i tävlingsbodybuilding har stadigt ökat under de senaste decennierna. Medan riskerna för dödlighet och plötslig hjärtdöd (SCD) hos manliga

bodybuilders nyligen har belysts saknas det för närvarande data om kvinnliga idrottare. Denna studie syftade till att fylla denna kunskapslucka genom att tillhandahålla den första systematiska utvärderingen av dödlighetsfrekvensen i en stor kohort av kvinnliga bodybuilders under en lång uppföljningsperiod. Ett sekundärt syfte var att jämföra dessa fynd med tidigare rapporterade data för manliga idrottare.

METODIKEN SPEGLAR DEN tidigare publicerade analysen av manliga bodybuilders och omfattar samma observationsperiod 2005–2020, med identiska strategier för datainsamling. De enda metodologiska skillnaderna avser inkluderingen av tre specifika tävlingsdivisioner, definierade som Women's Bodybuilding, Women's Physique och Figure, samt åldersgränsen för att definiera masteridrottare, vilken för kvinnor är 35 år.

Dödlighetsfrekvenser uttrycktes per 100 000 idrottsår (AY), med 95 procent konfidensintervall (KI) baserade på Poissonfördelning. För att jämföra dödlighet och plötslig hjärtdöd mellan könen beräknades incidenskvoter (IRR), där kvinnliga frekvenser användes som referens. 95 procent KI beräknades med den exakta Poissonmetoden, utan justering för andra kovariater.

Under en 16-årsperiod deltog totalt 9 447 unika kvinnliga idrottare i 700 tävlingar arrangerade av International Fitness and Bodybuilding Federation. Trettio två dödsfall registrerades (medelålder: 43 ± 10 år); majoriteten av de avlidna idrottarna var från Nordamerika ($n=14$, 44 procent).

En specifik dödsorsak kunde fastställas i 24 fall (75 procent). Av dessa klassificerades fem som icke-plötsliga dödsfall (SD), medan 19 kategoriserades som plötsliga dödsfall;

sju traumatiska och tolv icke-traumatiska SD. Tio fall av plötslig hjärtdöd (SCD) identifierades (31 procent av samtliga dödsfall) vid en genomsnittsålder på 42 ± 11 år. Obduktionsrapporter fanns endast tillgängliga för två professionella idrottare. I det ena fallet påvisades inga uppenbara hjärtavvikelse, medan det andra visade histopatologiska fynd förenliga med myokardit. Därutöver visade toxikologiska analyser hos båda idrottarna missbruk av prestationshöjande substanser (PED), vilket även kunde dokumenteras hos minst två ytterligare avlidna idrottare.

Den totala incidensen av dödlighet och SCD i vår kohort var 34 (95 procent konfidensintervall 23 till 47) respektive 10 (95 procent konfidensintervall 5 till 19) per 100 000 idrottsår. Endast en idrottare i juniorkategorin rapporterades avliden med traumatisk dödsorsak. Nio dödsfall inträffade bland masteridrottare med en medelålder på 52 ± 6 år, varav tre klassificerades som SCD. Women's Bodybuilding var den division med högst incidens av SCD, vilket även var markant högre bland professionella idrottare.

Sju kvinnor avled medan de fortfarande betraktades som aktiva tävlingsidrottare, definierat som inom ett år efter senaste tävlingsdeltagande. Två fall av SCD registrerades, båda inträffade i nära tidsmässig anslutning till ett tävlingsevenemang.

VID JÄMFÖRELSE MED tidigare fynd hos manliga idrottare speglade dödsorsakerna de som observerats hos män, med SCD som den vanligaste orsaken. Om man sedan jämför incidensen mellan könen var den något lägre hos kvinnor. Vidare var incidenskvoten för SCD bland professionella idrottare avsevärt lägre hos professionella kvinnliga jämfört med manliga bodybuilders.

Detta är den första studien som kvantifierar dödlighet och incidens av plötslig hjärtdöd i en stor kohort av kvinnliga bodybuildingidrottare. SCD framstod som den vanligaste dödsorsaken, i linje med tidigare fynd hos manliga idrottare. Eftersom dödsorsak inte kunde fastställas i 25 procent av fallen bör denna slutsats dock tolkas med försiktighet. Intressant nog visade ingen

Vidare utgjorde dödsfall till följd av självmord och mord nästan 13 procent av samtliga fall i den kvinnliga kohorten, mer än fyra gånger den andel som observerats hos manliga bodybuilders

av de två tillgängliga obduktionsrapporterna kardiomegali eller uttalad vänsterkammahypertrofi, fynd som står i kontrast till de strukturella hjärtavvikelser som observerats hos avlidna manliga bodybuilders. Denna skillnad kan tyda på könsspecifika skillnader i kardiell remodelering. Generellt är incidensen av SCD lägre hos kvinnliga idrottare jämfört med män, vilket även har kopplats till betydande könsrelaterade fysiologiska anpassningar.

TROTS DETTA ÄR det anmärkningsvärt att många av de riskfaktorer som kopplats till dödlighet hos manliga bodybuildingidrottare – såsom extrem styrketräning, drastiska strategier för viktmanipulation och missbruk av PED – san-

nolikt även förekommer hos kvinnliga idrottare. Även om litteraturen antyder en lägre prevalens av PED-användning bland kvinnor jämfört med män, kan effekterna av sådant substansmissbruk ändå vara kliniskt relevanta i denna population.

Vidare utgjorde dödsfall till följd av självmord och mord nästan 13 procent av samtliga fall i den kvinnliga kohorten, mer än fyra gånger den andel som observerats hos manliga bodybuilders. Denna skillnad kan återspegla en större psykosocial sårbarhet hos kvinnliga idrottare, potentiellt påverkad av könsspecifika stressorer och dynamiker som tidigare kopplats till ökad psykisk belastning hos kvinnliga bodybuilders. Dessa fynd understryker ett akut behov av integrerade

stödstrategier, inklusive screening för psykisk ohälsa, utbildningsinsatser och könssensitiva preventiva ramverk inom tävlingsbodybuilding

Även om dödligheten hos kvinnliga bodybuilders var lägre än hos män, stödjer dessa resultat hypotesen att de hälsorisker som är förknippade med bodybuilding inte är begränsade till manliga idrottare. Extrem träning, ät- och fastemönster, dehydreringstrategier samt okontrollerat missbruk av prestationshöjande substanser kan bidra till en förhöjd mortalitetsrisk även hos kvinnor, särskilt på professionell nivå. ■

Referens: Vecchiato M, Ermolao A, Zane L, Giagio S, Aghi A, Palermi S, Borsio N, Zorzi A, Neunhaeuserer D. Mortality in female bodybuilding athletes. Eur Heart J 2026; 47: 373-5.

Åke Andrén-Sandberg, före detta ordförande i Antidoping Sverige och Riksidrottsförbundets dopingkommission.

Value for money...?!

Fotbolls-VM stundar. Likt Stoltz och Backlund i "Kvartetten som sprängdes" eller Waldorf och Statler i "Mupparna" sitter många "på läktaren" och har åsikter. Det börjar bli ganska trångt i TV-studios runt om i världen när skeendena runt, i detta fall ett fotbolls-VM, ska kommenteras och ventileras. Det ska mycket till innan jag sällar mig till den skaran. Jag har vare sig kunnandet eller intresset.

Men jag har inblick i det slit och alla de timmar som dessa elitidrottare ägnar åt sina idrotter. Att alltför lättvändigt avfärda deras försök att lyckas som odugliga är nog inte så klokt, och inte min melodi. Dock dristar jag mig till att kommentera ramverket. Det är fest och jag fascinerar av hur många som dansar runt den gyllene kalven. Personal i dagligvaruhandeln går omkring i gul-blå landslagströjor. Nostalgikerna från 1994 drar sig till minnes VM-bronset och många längtar efter en repris. Jag räknar till tre eller fyra nykomponerade VM-låtar, exempelvis. Vilken som är "officiell" är oklart... Och så vidare.

Den gamla folksagan på temat "att koka soppa på en spik" ligger nära till hands om jag vill fortsätta leta metaforer. Mästerskapet pågår i 39 dagar (!) och när de 48 lagen gjort upp kommer nog spiken mer att likna en synål. Det är femtio procents chans att gå vidare från gruppspellet. Och även treorna i varje grupp (de åtta bästa) kan ta sig vidare. Många biljetter blir det! Tålmod utkrävs av supportrarna. Tillika en välfylld plånbok.

MEN STÅR INSATSEN i förhållande till utfallet? Får den inbitne fotbollsälskaren och patrioten valuta för pengarna när hen bokar resor, boende och biljetter till ohemula priser för att få se lagen spela o-o trots att tilläggstiden numera tenderar att likna en tredje halvlek. I processen har man dessutom kanske genomlidigt tjuv och rackarspel, maskning och spelare med akut fallandesjuka. Value for money?

Minnen för livet kanske, eller kanske inte. Kärleken till fotbollen verkar vara gränslös, och de som inte älskar fotboll lika mycket inser att här kan det tjänas pengar.

Sverige fick en biljett alldeles på slutet. Vi hoppas på att de våra kan överraska.

Apropå biljetter, de dyraste biljetterna till finalen ryktas kosta en årslön för en vanlig människa. Hoppas denna vanliga människa för njuta av fotboll i världsklass då!!

För inte så länge sedan fick publiken lämna Ullevi i ett Göteborgsderby efter att matchen brutits före full tid. Det de fick för entrépengen var tveksam fotbollsunderhållning. Men de fick njuta av en läktarbrand och se maskerade fegisar sätta

agendan. Det kanske hade varit på sin plats att inblandade hade filat på fotboll skills istället för pyromani. Nämnas bör att bägge lagen trampade vatten i bottenrasket av serien. *Value for money?*

Paris Saint-Germain vann Champions Leaguefinalen, som spelades i Budapest, mot Arsenal nu senast. Det var en tillknäppt historia som fick avgöras med straffar. Som bonus fick fransmännen se sin huvudstad sönderslagen i kravaller som "firade" titeln. 780 personer greps och 57 poliser skadades. *Value for money?*

HUR STÅR DEN vanlige fotbollsupportern ut?! Hur länge kommer hen att stå undanskymd på läktaren medan VIP-läktaren fylls med människor som berikas. Och där huliganerna sätter agendan på den vanliga läktaren. Många supportrar är ett lättlurat eller masochistiskt släkte, stryk det som ej önskas. Men faktum är att reptricket kommer att lyckas även denna gång. Oräknliga är de sponsorer och affärsidkare som kommer att försöka profitera på världens största idrottshändelse. Märkliga scener kommer säkert att utspela sig mitt i natten när ölstinna fotbollsupportar kommer att jubla över att favoritlaget tar poäng. Nationalismen vet inga gränser. Och det kommer att finnas rika tillfällen att både köpa och kränga fulöl till överpriser. Mina tankar går till de kommuner som på rekordtid behandlade utskänkningstillstånd mitt i natten när ett vanligt bygglovsärende kan ta år att handlägga.

Jag börjar låta gubbnällig precis som mina litterära figurer ovan. Och en smula ologisk, för jag kommer också att sitta uppe mitt i natten och titta på fotboll. Men jag har en simpel önskan. Att få njuta av världsfotboll i en festlig inramning. Och gärna med svenska framgångar. Inte så mycket fokus på politik, läktarbråk och tunnhåriga fotbollspampar.

Då är det värt pengarna! ■

Johan Plate
Idrottspsykologisk rådgivare

I nästa nummer:

- *I valet och kvalet – vad säger partierna*
- *Idrottens forskningskanon*
- *Så fördelades CIF:s forskningsanslag*

Nästa nummer kommer ut i mitten av september

Annonsera på Annonstorget!

**6 införanden för
2 000 kronor styck**

Mått 94x124 mm (BxH) stående

**3 införanden för
2 500 kronor styck**

Mått 94x124 mm (BxH) stående

Boka på
prenumeration@idrottochkunskap.se
eller ring 070-422 25 50

124 mm

94 mm

**Billigare än så här
blir det inte!**

App-time!

Nu kan du även läsa Idrott&Kunskap i din mobil. Ladda ner vår app och börja läs på bussen, spårvagnen eller när helst det passar dig. Ett annat alternativ är att sätta i hörlurarna och lyssna på artiklarna då du är ute och tar en promenad.

Appen både för dig med android och iPhone.

För dig som är student!

ÄR DU INTRESSERAD AV IDROTTSMEDICIN?

Då är SFAIM – Svensk
Förening för Fysisk Aktivitet
och Idrottsmedicin nätverket
för dig!

Som medlem får du:

- Tidningen Idrottsmedicin (4 nr/år)
- Tidningen Idrott & Kunskap (6 nr/år)
- Inbjudningar till kurser & föreläsningar
- Rabatter på utbildningar
- En gemenskap av studenter & yrkesverksamma

***Lär dig mer, knyt kontakter och utvecklas inom ett
växande framtidsområde.***

**STUDENTMEDLEMSKAP
100 KR /ÅR**

[SFS.SE/SFAIM](https://sfs.se/sfaim)

